

V pričakovanju tretjega tisočletja. Ali bo svetlejše kot je bilo sedanje, ki se izteka?

BUENOS AIRES
LETO 64 • ŠT. 8
SEPTEMBER 1997

duhovno
Življenje

Zgoraj: Fantje na duhovnih vajah v Casa San José, Ruta 8, km 64,7 - Fátima - Pilar, katere je vodil Marjan Bečan iz Nemčije. -

Foto: Janez Lavrič

Spodaj: 4. tabor Slovencev po svetu se je začel v soboto, 28. junija, z nadškofovo mašo v kapeli Škofovih zavodov v Šentvidu. -

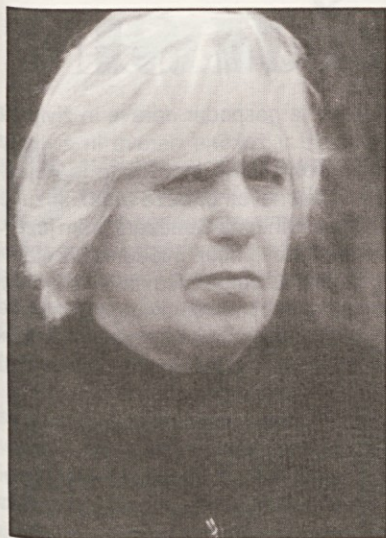
Foto: Marjan Loboda

Zgoraj: Kip lujanske „Virgencite“ v 1. desni ladji bazilike na Brezjah, katerega so prinesli Slovenci iz Argentine in je bil tam ustoličen 24. junija 1995 v pričo množice slovenskih izseljencev iz raznih držav sveta.

Foto: Janez Rihar

Spodaj: Zlata maša mons. Zdravka Revna v župnijski cerkvi na Vrhniki v nedeljo, 29. junija. Pred njim stopata mons. dr. Mirko Gogala in prelat Jože Guštin iz Argentine. - **Foto:** Marjan Loboda

MATERINŠČINA

MILENA AHČIN

govori nekaj drugega. Otroka privlači to, kar mu mati nudi. To sprejema kot najvišjo dobrino. Zato ima mati sveto dolžnost paziti na vrednoto ponujenega. Ne le pri hrani, oblačilu, zraku, tudi pri besedah in izrazih, ki jih otrok sprejema v svojo zavest in bodo podlaga za vso njegovo razvojno pot.

Živimo v mešanem okolju. Otrok to ve in prav nič ga ne teži. Brez vsakega napora se bo naučil vseh izrazov v obeh jezikih. Da bo tuj jezik obvladal, nam ni treba skrbeti. Okolje mu nudi vse potrebno. Če pa spoštujemo vrednost našega, slovenskega, otrokovega maternega jezika, se z otrokom vedno in povsod pogovarjamo samo v slovenščini. Samo tako bo za vsako predstavo brez težave vedno našel primeren izraz in pravilno obliko. Skraja je za domač pogovor potrebnih malo besed. Vendar prav takrat nimamo izgovora, da bi morali med vsakdanje čebljanje mešati tuje vzdihne in mašila. Prav ti bi učinkovali kot strup. Navadno nam manjka tistih majhnih besed, ki jih človek išče, kadar mu domišljija ne dohaja jezika. Pripravimo si rajši duhovito zalogo takšnih jezikovnih okrasov, pa bomo kmalu spoznali, da so prav ti najbolj pomagali, da je naš pogovor prav slovenski in da bo otrokova

materinščina čist jezik naših mater in babic. Glej-glej, to pa to, saj res, bo že, kdo bi mislil, - če že moramo uporabljati malo pomembna mašila, naj bodo okras-ki, ne pa kamni spodtike, ki zavajajo naš pogovor na tuja tla. Otrok bo tako spoznal, da se lahko v maternem jeziku izrazi tudi v naglici, v zadregi, v vsakem nerodnem trenutku. Če poskrbimo še za resčno slovnično obliko, bomo vzgojili otroka, ki bo jezik uporabljal kot violino, ki bo pela njemu in nam v veselje.

Zvestoba narodu

ALOJZ REBULA

Zvestoba narodu, ki obvezuje kristjana, nima nič z nacionalizmom. To je predvsem nemogočnost, da bi se uprl Volji, ki ga je vsadila na določen zemljepisni prostor, mu razvezala jezik v določeno govorico, ga osvestila z določeno kulturo, razgrnila okrog njega določen zemeljski relief, zaznamovala njegovo bit z določenim genijem: Francoza na primer z lucidnostjo duha, Italijana z estetsko nadarjenostjo, Nemca s smislom za sistem, Rusa z vizijsko širjavo.

V čem naj prepozna ta svoj genij Slovenec? Morda v smislu za človeško avtentičnost, kar bi bil lahko psihološki prevod naše tisočletne zgodovinske žrtvovanosti? Slo-

venska poezija od Vodnika do Kosovela bi na primer govorila za to. Če bi bilo to res, bi Slovenec ne bil obdarovan z najmanjšim, s čimer lahko usoda obdaruje človeka...

Da je krščanstvo Slovincem samò hranilo to zvestobo, je komaj vredno dokazovati. To dokazuje že delež posvečenih oseb, ki so soustvarjale našo narodno zavest in našo kulturo, od pisca Brižinskih pridig prav do duhovnikov-kulturnikov v naših dneh. Kolikor je od začetka tja do Vodnika sploh mogoče govoriti o soudeležbi in ne o več ali manj izključnem pionirstvu. Prva slovenska knjiga, prva slovenska slovnica, prvi slovenski prevod, prvi slovenski časnik, prva slovenska povest, prva slovenka založba, prva slovenska gimnazija - vse to je slovenski narod prejel iz rok katoliškega duhovnika.

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE ZA SEPTEMBER

Splošni: Da bi bili učitelji in vzgojitelji verodostojne priče mladim pri odkrivanju smisla in lepote življenja, ki se zna darovati.

Misijonski: Da bi postali mladi kristjani, na vabilo svetega očeta, pravi in dejavni nositelji nove evangelizacije.

Slovenski: Da bi šole vzgajale mlade za resnične krščanske vrednote in pomagale odkriti Kristusa kot Odrešenika.

JEZUS KRISTUS - BOŽJI SIN

Bog nam razodeva Jezusovo skrivnost

Vsak človek je velika skrivnost - neznanica. To skrivnost človeka nam pomagajo odkrivati psihologija, sociologija in druge vede o človeku. Vse skupaj je ne odkrijejo do dna. Jezus pa je še večja skrivnost, ker ni le navaden človek. Jezus ni neznanica le zato, ker nam ga razodeva Bog sam.

Angel je oznanil Mariji: „Spočela boš in rodila sina, ki mu daj ime Jezus. Ta bo velik in se bo imenoval Sin Najvišjega... Sveti Duh bo prišel nadte in moč Najvišjega te bo obsenčila, zato bo tudi otrok, ki bo rojen, svet, in se bo imenoval Božji sin“ (Lk 1,31-35). Nenavadne so bile tudi okoliščine njegovega rojstva. Bog je po angelih oznanil prihod svojega Sina na svet (prim. Lk 2,9-14). Na začetku njegovega javnega delovanja pa je Bog spregovoril: „To je moj ljubljeni Sin, zelo sem ga vesel“ (Mt 3,17).

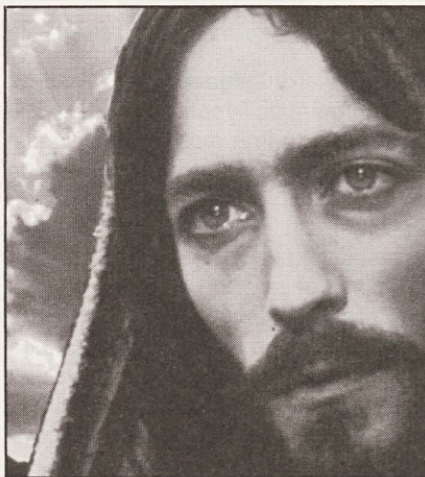
Jezusova skrivnost se nam razodeva po njegovem nauku, po njegovih delih, še zlasti po njegovem vstajenju.

Jezusov nauk

Jezus je svoje oznanilo začel z besedami: „Čas se je dopolnil in **božje kraljestvo je blizu**“ (Mr 1,15). Po Jezusovem nauku božje kraljestvo ni omejeno na neko ozemlje ali narod. Božje kraljestvo pomeni bivanje Boga med ljudmi in v njihovih srcih. Z Jezusovim prihodom na svet je božje kraljestvo že tu. On ni le oznanjevalec tega kraljestva, temveč je božje kraljestvo z njim že navzoče med ljudmi. To razodeva in daje čutiti skrivnost njegove osebe.

V evangeliju imenuje Jezus Boga z ljubkovalnim imenom „aba“, kar pomeni oče (pravzaprav očka). Tako je povedal, da je **Božji Sin** in edini srednik med Bogom in ljudmi. O sebi pravi: „Jaz sem pot, resnica in življenje. Nihče ne pride k Očetu razen po meni“ (Jn 14,6).

Jezus je s svojim naukom v učencih **vzbujal in utrjeval vero**, da je resnično Božji sin. Apostole je nekoč vprašal: „Kaj pravijo ljudje, kdo je Sin človekov?... Kaj pa vi pravite, kdo sem?“ Peter je izpovedal v imenu vseh: „Ti si Kristus, Sin živega Boga.“ Jezus mu je odgovoril: „Blagor ti, Simon, Jonov sin, kajti meso in kri ti nista tega odkrila, ampak moj Oče, ki je v nebesih“ (Mt 16,13-17). Bog ga je razglasil kot svojega

Sina. To je edini primer v zgodovini verstev. Drugi verski velikani, npr. Buda in Mohamed so se predstavljali samo kot glasniki Boga. Nobeden od njih se ni imel za Božjega Sina.

Jezus oznanja, da je božje kraljestvo že navzoče med ljudmi. Boga imenuje svojega Očeta. Tako s svojim naukom pri učencih vzbuja in pogloblja vero, da je resnični Božji Sin.

Jezusova dela

Jezus je svoj nauk potrjeval z dejanji. Rekel je: „Če ne opravljam del svojega Očeta, mi ne verjemite; če pa jih opravljam, verjemite delom, če že ne verjamete meni, da boste spoznali in se prepričali, da je Oče v meni in jaz v Očetu“ (Jn 10,37-38).

Z dejanji, ki presegajo naravne zakone in zakonitosti vsakdanjega življenja, Jezus potrdi, da je Božji Sin. K njegovi naravi spada vseomogočnost, ki se razodeva tudi po čudežih.

Čudeži niso magija in prevara, temveč izredna božja znamenja. Evangeliji opisujejo več vrst čudežev. Med njimi so najprej tisti, ki kažejo božjo ljubezen do človeka. Zato jih moremo imenovati **čudeži ljubezni**. To so čudeži spreobrnjenj in ozdravljenj. Jezus ima sočutje z ljudmi v stiski. To ga priganja, da pomaga in ozdravlja: deset gobavcev, slepega, gluhonemega, bolno ženo itd. Čudež ljubezni je tudi spremenitev vode v vino na svatbi v Galilejski Kani in pomnožitev kruha, s katerim je nasitil množico v puščavi.

Jezus je gospodar narave in življenja. Ko poseže v zakone narave in življenja, pokaže svojo božjo moč. Zato ta dejanja moremo imenovati **čudeže moči**. Jezus je npr. pomiril vihar na Genezareškem jezeru, obudil je Jairovo hčer, mladeniča iz Naima in prijatelja Lazarja. Vsa ta in še druga dejanja, ki jih opisujejo evangeliji, razodevajo Jezusovo skrivnost, da je resnično Božji Sin in zato pravi Bog.

Jezusovo vstajenje

Jezusov največji čudež je **vstajenje od mrtvih** k povelčanemu življenju. Premagal je hudobijo in sovraštvo, greh in smrt. To je najjasnejše znamenje, da je Božji sin. Jezusova skrivnost se tako dokončno razodene. Apostol Pavel pravi: „Če ni vstajenja mrtvih, potem tudi Kristus ni vstal. Če pa Kristus ni vstal, je tudi naše oznanilo prazno in tudi vaša vera prazna... Toda Kristus je vstal“ (1 Kor 15,14-20). Iz pričevanj apostolov in prve Cerkve vemo, da je vstal. Njegovo telo zagotovo ni bilo tako, kot je bilo zemeljsko. Vstajenjsko - povelčano telo je povsem drugačno od zemeljskega. Sveti Pavel pravi, da je tako telo duhovno in neumrljivo (prim. 1 Kor 15,43-54). Učenca na poti v Emavs pripovedujeta, kako so veliki duhovniki in poglavarji Jezusa izročili v smrtno obsodbo in ga križali. „Vrh vsega pa je danes že tretji dan, odkar se je to zgodilo. Zbegale so nas tudi nekatere žene iz naših vrst. Ko so bile zarane na grobu in niso našle njegovega telesa, so se vrnile in pripovedovale, da so videli celo prikazen angelov, ki so dejali, da živi. Nekaj izmed naših je šlo h grobu in so našli vse tako, kakor so pripovedovale žene, njega samega pa niso videli“ (Lk 24,21-24). Jezusovi učenci niso zlahka verjeli ne ženam in ne možem, ki so govorili o vstalem Jezusu. Toda ko so z njim jedli in pili, se ga dotikali in se z njim pogovarjali, so utrdili svojo vero vanj. Vera v Jezusovo vstajenje je bila odslej tako močna, da so raje umirali mučeniške smrti, kakor da bi prenehali oznanjati Jezusa vstalega: „Kar je bilo od začetka, kar smo slišali, kar smo na lastne oči gledali, kar so otipale naše roke, to vam oznanjamo“ (1 Jn 1,1). Jezusovo vstajenje odkriva torej tisto, kar je bilo v njegovi naravi skrito od začetka.

Jezus je z velikonočno skrivnostjo svoje smrti, vstajenja in vnebohoda do-

SIN ČLOVEKOV

(2) ALOJZ REBULA

Doslej smo v svojem domnevanju več ali manj obotavljivo tipali. Če pa svojo sondo usmerimo na področje etičnega, nas začne prevzemati drugačen občutek. Prestavljena na območje dobrega in zlega nam sonda skrivnostno zabrne. Obhajati nas začne občutek neke temne gotovosti.

Dopuščamo mogočnost, da smo se v našem dosedanjem domnevanju, kakšen naj bi neki bil tisti komaj predstavljeni Človek-Bog, zapovrstjo zmotili. A izključujemo mogočnost, da bi se zdaj mogli zmotiti v nečem, kar je prazha teva skrivnostne pričujočnosti v nas, ki jo občutimo kot vest. Tukaj čutimo ne samó, da se ne moremo zmotiti, ampak da enostavno ne moremo ne biti nezmotljivi.

Iz te pričujočnosti in nas izžareva avtoriteta, ki jo občutimo kot suvereno, brezkompromisno, nepreklicno. Njenemu skrivnostnemu diktatu se mora ukloniti celó podoba tistega domnevnega učlovečenega Boga. Tako absolutno se javlja v nas, da bi se tistemu Bogu celó uprla, če bi njegov moralni lik ne ustrezal podobi, ki jo kličejo globine naše vesti.

In kaj nam pravi ta mogočna razvidnost v nas? Kakšen je identikit tega neznanca, ki nam ga piše potezo za potezo?

Ta izjemni obiskovalec našega planeta bi moral biti vsekakor **dober**: nadčloveško dober. Naj bi to pomenilo, da bi moral biti **resnicoljuben**: nadčloveško resnicoljuben. Nedvomno bi moral biti **usmiljen**. A ne tako, da ne bi bil hkrati **pravičen**. Moral bi biti **poln uvidevnosti**, a vendar ne tako, da ne bi bil **iskren**. Moral bi biti do kraja **gotov v samega sebe**, a vendar ne tako, da ne bi bil **pristopen**. Poln božanskega zanosa bi

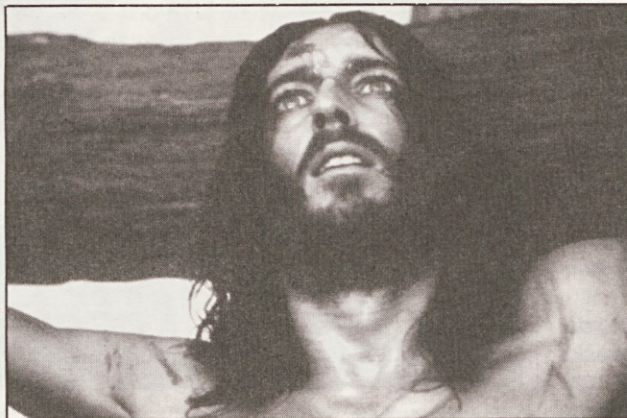
končno razodel, da je Kristus Gospod. Kristus pomeni Maziljenec ali Mesija. Ne ljudje, marveč Oče ga je mazilil, kar pomeni, posvetil za odrešenika, ko je nanj izlil svojega Duha. Bog Oče tudi nam pri krstu in birmi podari svojega Duha. Tako postanemo kristjani in se pridružimo Kristusu.

Slovenski katehetski svet

moral biti, a obenem nezmožen iluzije.

Skratka, pred našimi očmi se zarisuje podoba, ki naj bi utelešala to, kar imenujemo človeški etični vzor.

Kdo bi utegnil ugovarjati, da je takšen človeški etični vzor - dobrota, resnicoljubnost, pravičnost, usmiljenje - fiktiven, češ da

dejansko izhaja iz krščanske podzavesti.

Resnica je, da so se v takšen etični vzor zagledali že najbolj zlahtni duhovi poganske antike vsaj petsto let pred Kristusom: naj omenim samó etos, ki veje iz trideseterice še ohranjenih dram grških tragikov.

Z eno besedo: če je do nepredstavljivega dogodka, da se je namreč Bog učlovečil, res kdaj prišlo, potem imamo vnaprej o tem vsaj eno gotovost: da je stopila na zemljo Dobrota, Resnica in Pravica.

Ključec bi utegnil vprašati: zakaj pa ne bi bila nastopila Hudobija, Laž in Krivica? To vprašanje bi bil samó dovtip, s katerim bi se poigral absurd. A kaj, če bi se bilo to le zgodilo? Potem bi bilo ostalo človeku samó eno: da v skladu z imperativom svoje vesti tistega onstranskega cinika, celó s pomočjo kakšnega Judeža, areтира, ga tudi po površno izpeljanem procesu obsodi in ga pribije na križ - sam pa se spet vrne v svojo gluho, uporno, ponosno tragiko.

Ne.

Ali je prišla med nas Dobrota, Resnicoljubnost, Pravica - ali pa ni prišel med nas nihče.

Za kristjana je ta domnevni fantastični dogodek prav tako zgodovina, kakor je na

primer zgodovina Trajanova osvojitve Dacije, odkritje Amerike ali izkrcanje na Luni.

Za vsa navedena več ali manj fantastična vprašanja ima že dane več ali manj fantastične odgovore.

Kdaj? Recimo leta 4 pred našim štetjem, nekako na vrhu antične civilizacije.

Kje? Na območju rimskega *Mare nostrum*, v bazenu Sredozemlja. Natančneje: v rimski provinci Judeji.

Je izšel tisti človek iz oblaka? Ne, na svet je prišel iz ženske. Po povsem običajni biološki poti? Vsaj deloma.

Rodil se je kot moški. Rase je bil semitske. Po narodnosti je bil Jud, torej sonarodnjak Mojzesa, Spinoze, Einsteina. Rodil se je kot član malega, okupiranega naroda, razdeljenega med rimsko prefekturo in med kvizlinško kraljevinico. Rodil se je tam, kakor je bil osemsto let prej napovedal Mihelj: v Betlehemu.

To je kar dovolj, da se nam po malem začneja vrteti. Pravzaprav smo že v čisti vrtoglavici.

V tej dobi že poznajo centralno kurjavo, pa se ta Bog gre roditi v pastirski tamar, ki niti njegov ni. Njegovemu rojstvu se pokloni nekaj pastirjev, torej ljudje, ki po tamkajšnji mentaliteti dišijo po družbenih izvržkih. Smrt tako malo beži pred njim, da mora on kot dojenček bežati pred njo v emigracijo. Tam mora počakati na smrt provincialnega tirančka, če se hoče vrniti.

Se bo vsaj po vrnitvi razodel, kdo je, ob potresu vsega Avgustovega cesarstva, ki se razteza od Rokavskega preliva do Sudana, od Maroka do Evfrata? Ne. S slogom, ki nam postaja čedalje bolj nedoumljiv, se gre zabiti v galilejsko gnezdo. Tam preživi v družinski pokorščini trideset povsem nevidnih let. In kaj dela tam? Če samó ošinem njegovo početje, nas prevzame občutek, kot da hodimo z glavo navzdol: tesari!

Preživeti v brezimnosti, med obličji in žagami, trideset najboljših moških let, to je za našo predstavnost, prežeto z zavestjo TIME IS MONEY, komaj sprejemljivo. Naša moderna vera in akcija ostane ob tem izizvalnem tesarjenju užaljena. Pa ne, da vsa ta štorija napoveduje kakšen nezaslišan škandal?

Mogoče pa bo ta človek posegel po drugačnem slogu, ko bo stopil v javnost. Bo

PRIDI, GOSPOD JEZUS...

ALOJZIJ KUKOVICA

Vsakokrat, ko se daruje evharistična daritev, po posvečenju zbrano ljudstvo odgovori na duhovnikove besede „Skrivnost vere“ s „Tvojo smrt oznanjamo, Gospod, in tvoje vstajenje slavimo, dokler ne prideš v slavi!“ Ta vzklik ni ena od mnogih molitev, ki jih vsebuje sveta maša. Je veliko več: je ena od poglavitnih izpovedi naše krščanske vere, ki jo je 2. vatikanski koncil takole izrazil: „Pričakujemo našega Gospoda Jezusa Kristusa kot Odrašenika, kadar se bo prikazal, in tedaj se bo tudi naše življenje in z njim mi sami prikazali v slavi.“

Jezus Kristus, križani in vstali Gospod, se bo vrnil na viden način v našo človeško zgodovino. Stopil bo takorekoč iz skrivnostne daljine, v katero je odšel kot kralj v evangelijski priliki, da dokončno razsodi med dobrim in slabim, med žitom in plevlom na božji njivi, med resničnimi in navideznimi vrednotami, za katere so ljudje zastavljali svoja življenja.

Ta drugi Kristusov prihod na zemljo pričakujejo njegovi učenci z velikim zaupanjem. Ko v veri izpovedujemo: „od onodod bo prišel soditi žive in mrtve“, izražamo z neizpodbitno gotovostjo, da bo zadnjo

besedo nad človeško zgodovino izrekel on, kateremu je Oče prepustil vsako sodbo. Tisti dan bo dan resnice in veselja za njegove zveste učence. Nanj je mislil evangelist Janez, ko je zapisal: „Ljubezen nam daje popolno zagotovilo za dan sodbe, kajti kakršen je on, takšni smo tudi mi že na tem svetu. V ljubezni ni strahu, saj popolna ljubezen izžene strah. Strah je namreč povezan s kaznijo in človek, ki se boji, še nima popolne ljubezni.“

S tega vidika tudi poslednja sodba, kakor jo je naslikal v Sikstinski kapeli veliki Michelangelo, ni posrečena. Ne vzbuja zaupanja, še manj veselja med vstalimi iz grobov, ampak strah in grozo. Prihod sodnika se na tej sicer mojstrski umetnini prikazuje kot grozo vzbujajoč prizor, ko bodo odprte knjige življenja in Kristus z grozilno roko izreka sodbe rešenja in pogubljenja. Celo njegova mati, skoro preplašena ob grožečem pogledu svojega Sina, ne posreduje več za ljudi, svoje otroke, temveč zavita v molk posluša in čaka.

Sveto pismo govori o nekaterih znanih, ki bodo napovedovali Kristusov drugi prihod na svet. To so zlasti: pojav Antikris-

vsaj takrat ukazal zgodovini, naj se razpre v špalir za njegov mimohod? Bo vsaj takrat zavel skozi stvarstvo veter Najvišjega in vzviharil veliki svetovni imperij, spravil pokonci njegova velemesta Rim, Atene, Aleksandrijo, Antiohijo?

Ne, tudi na njegovo javno avanturo bomo še naprej gledali z glavo navzdol.

To je triletna zgodba, ki kolikor toliko vznemiri samo odročno rimsko provinco, v Rim, prestolnico, pa sploh ne odjekne. Na zunaj se ta zgodba bistveno ne razlikuje od katerekoli avanture judovskih prerokov, ki so zmeraj na tem, da svojo etično nepopustljivost plačajo z glavo: zbiranje kroga učenecv, nastopanje po shodnicah, romanje iz kraja v kraj, v območju nekaj stotin kilometrov znotraj judovskega teritorija.

O kakšnem zmagovalnem pohodu ni govora. V Jezusa - tako se namreč novi prerok imenuje - ne veruje niti njegova žlahta, kaj šele njegovi sovaščani.

Čudeži, ki jih dela, nimajo na sebi nič spektakularnega. Lahko bi bil na primer prehitel za dva tisoč let Otta von Lilienthala in se, prvi letalec, spustil z vrha Salomonevega templja. Lahko bi bil speljal Jordan namakat puščavo, da bi zazelenela v slavi grenivk in limon. Lahko bi bil, sin okupiranega naroda, upepelil rimsko posadko v Jeruzalemu.

Nič: ta človek naravnost izziva našo domišljijo s tem, da dela čim manj efektne čudeže, takorekoč same čudeže za domačo uporabo, ki so vrhu vsega bolj malo spontani, v veliki večini primerov izsiljeni od ljudi ali od situacij. V velikanski večini primerov gre za ozdravljenja. Prav spektakularnih čudežev je malo: spremenjenje vode v vino, obuditev mrtvega, ustavitev viharja na jezeru. A tudi ti spektakli so mu zapovrstjo vsiljeni: v Kani je treba rešiti svatbeno razpoko, v Betaniji je treba potolažiti srčno ljubljeno družino, na jezeru je treba iztrgati iz panike učence,

prepričane, da se potapljajo.

Vendar čudež le ostaja čudež, tudi če po svojem zunanem učinku ni tako sanzacionalen. Dejansko gre tudi ob nenadnih ozdravljenjih skozi ljudi diha groze. Če pa jim, sestradanim, priredi brezplačno malico, jih zajame navdušenje, da bi ga kar proglasili za kralja. Če pa se na drugi strani izgnani hudiči zapodijo v svinje, ki potem zdirjajo potonit v jezero, je ob tej prašičji katastrofi vsega navdušenja konec: ljudje ga prosijo, naj kar odide od njih. Skratka, vse kaže, da množica kljub vsem njegovim čudežem ostaja dovolj prisebna. Še več, videti je, da s čudeži prepriča samo manjšino.

Spektakla, takšnega, ob katerem bi svet zazijal in se oslepljen zgrudil ob njem - recimo takšnega, da bi se danes tepla zanj Evrovizija - enostavno noče biti. Še več, ko njegovi nasprotniki terjajo od njega takšno ekshibicijo, jo ta prav tako vsemogočni kakor diskretni čudodelnik izzivalno odkloni.

ta, opešanje vere premnogih, oznanjevanje evangelija vsem narodom in s tem v zvezi spreobrnjenje Izraela h Kristusu. Vsi ti znaki so precej zagonetni, zlasti še tudi prvi o Antikristu, ki ga niti sv. Pavel in sv. Janez ne razlagata enako. Prvi vidi v njem določeno fizično osebo, drugi pa celo gnostično sekto iz prvih krščanskih časov, h kateri duhovno spada vsak, ki se zopers-tavlja Kristusu.

Nekatere današnje krščanske sekte proglašajo, da je konec sveta pred vrati. To ni nekaj novega v krščanstvu in sploh v svetu. Cerkev je vedno svarila svoje vernike, pa tudi svoje duhovnike, da je čas, ko bo Bog po Kristusu sodil svet, skrivnost, ki je ni hotel razodeti, da bi bili čuječi in vedno pripravljeni nanj, ker bo prišel kot tat ponoči, ki se ne najavi. Med temi sektami so danes zlasti Jehovci. Morda ni odveč, če na tem mestu navedemo besede 5. late-ranskega vesoljnega zbora iz leta 1516, s katerimi je Cerkev že tedaj - in ne prvič v zgodovini - svarila in tokrat ne navadne vernike, ampak svoje duhovnike, naj ne napovedujejo časa konca sveta. Takole pravi: „Naj si pridigarji na noben način ne drznejó razglašati ali pa napovedovati

natančen čas, v katerem naj bi se uresniči-le napovedane nesreče ali pa prihod Anti-krista ali pa natančen dan vesoljne sod-be. Resnica namreč pravi: 'Ni vam dano, da bi vedeli za čase in trenutke, ki jih je Oče določil v svoji oblasti'. Zato je jasno, da so tisti, ki so se drznili dajati takšne napovedi, lažniki in so zato povzročili, da je njih pridiganje, čeprav so sicer resnico-ljubni, zgubilo na verodostojnosti. Zatorej prepovedujemo, da bi kdo z gotovostjo napovedoval prihodnje reči in da bi trdil, da jih je prejel od Svetega Duha ali pa po božjem razodetju". Kot bi bilo rečeno za današnji čas!

Za nas kristjane je jasno eno: konec sveta in drugi Kristusov prihod se bo ures-ničil nenadoma. Kristus bo pač prišel v trenutku, ki ga je Bog določil. Njegov pri-hod bo zadnje božje dejanje v zgodovini človeštva. Gotovost in upanje Gospodo-vega prihoda mora biti za kristjana nagib, da vsa svoja zadržanja in dejanja nepres-tano usklaja s tem pričakovanjem. Kristus nam zapoveduje molitev in čuječnost, da nas njegov dan ne preseneti in ne najde nepripravljene. Želja po drugem Kristuso-vem prihodu, ki mora živeti v vsakem

pristnem kristjanu, nas pa ne sme voditi v beg pred svetom in v nezainteresiranost za to, kar se na njem godi. Prav nasprotno, misel nanj nas mora le varovati, da se ne predajamo zemeljskim realnostim, kot da bi bile te zadnja ali pa celo edina vrednota. Navajati nas mora marveč, da relativizira-mo vsako zgolj zemsko vrednoto in real-nost. V tem smislu nas tudi 2. vatikanski koncil vzpodbuja, naj zaupno pričakovan-je poslednjega dne ne zmanjša v nas zavzetosti za delo na tem svetu: „Kdor zanemarja svoje časne dolžnosti - svoje dolžnosti do Boga in do bližnjega, naj ve, da s tem postavlja v nevarnost tudi svoje večno zveličanje."

Drugi Kristusov prihod in z njo združe-na vesoljna sodba bo vsemu človeštvu razkrila skrivnostno, a zato nič manj vse-obsežno in učinkovito vódenje človeške zgodovine po božji Previdnosti. Tedaj se bo do zadnje potankosti natančno odkrila tudi naša polpretekla zgodovina, ki se nam tu na zemlji tako krčevito skriva. Najskritejše misli, nameni in dejanja vseh bodo tedaj razgaljena pred vsem člove-štvom, pred neprizivno sodbo pravičnega sodnika.

Duhovne vaje v zbranosti in tihoti so čas milosti in duhovne okrepitve.

Foto: Marjan Šušteršič

SVETA BIRMA — praznik cerkvene skupnosti

Praznik družine

Dan, ko birmanec prejme zakrament svete birme, je praznik za vso družino. Družina je Cerkev v malem. Povezanost družinskih članov je zelo globoka. Lahko jo ponazorimo z besedami apostola Pavla, ki pravi: Trpljenje enega je bolečina za vse in veselje enega je radost vseh (prim. 1 Kor 12,26). Ta povezanost spodbuja vso družino, da se skupno z birmancem pripravlja na dan svete birme. Tako bodo tudi drugi člani družine deležni duhovnih sadov tega praznika.

Neposredna priprava na prejem svete birme je molitvena devetdnevnic k Svetemu Duhu. Devetdnevnic opravlja vsa birmanceva družina doma ali v cerkvi. Osebna in skupna molitev pripravlja srca na prejem darov Svetega Duha. K molitvi povabimo stare starše, botre in druge sorodnike.

Družina je podoba skupnosti apostolov, ki z Marijo, Jezusovo materjo in drugimi učenci v molitvi pričakuje prihod Svetega Duha.

Praznik verske skupnosti

Župnija je kakor velika družina. Praznik svete birme zajame vso versko skupnost. Verska skupnost se na ta dan pripravlja predvsem z molitvijo. V molitev se vključijo tudi bolni in ostareli, ki z darovanjem svojega trpljenja Bogu izprosijo mnogo milosti za birmance in njihove družine.

Za birmanski praznik so poleg molitve potrebne še druge dejavnosti. Te so: temeljita duhovna priprava na zakrament sprave za vso versko skupnost, predvsem za starše, botre in birmance, priprava doživetega bogoslužja (bralcev, pevcev...), srečanje z birmovalcem, okrasitev cerkve in okolice itn.

Birmanski boter

Vsak birmanec ima svojega botra. Prav je, da je krstni boter tudi boter pri birmi. Tako je bolj vidna zveza med krstom in birmo, **služba botra** pa je učinkovitejša.

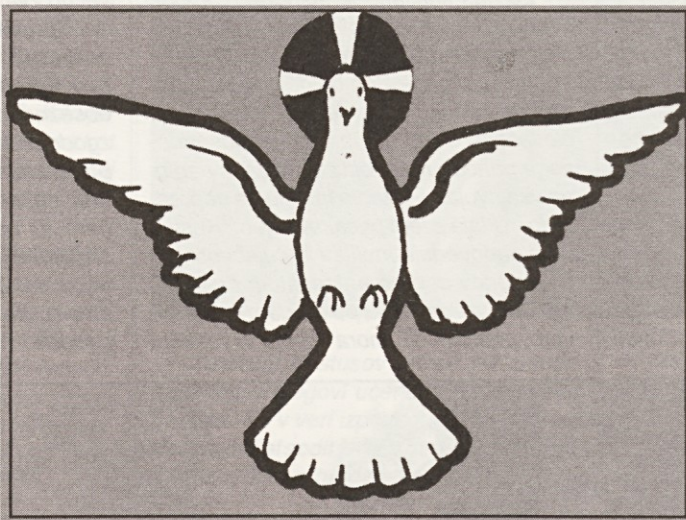
Boter spremlja birmanca v pripravi na birmo, ga pripelje k birmi in predstavi birmovalcu.

Naloga botra je, da pomaga birmancu spolnjevati krstne obljube in ga z besedo, zgledom in molitvijo podpira v njegovi nadaljnji verski rasti.

Darovi, ki jih birmanec prejme od botra, naj bodo znamenje (simbol) duhovnih da-

zbrane birmance in prosi Svetega Duha, naj pride nanje in jim podari polnost svojih darov. Vsak birmanec s svojim botrom sedaj pristopi k birmovalcu. Birmanec se najprej predstavi s tem, da glasno pove svoje ime. Boter položi birmancu desno roko na njegovo ramo.

Bistveno znamenje pri sveti birmi je, da birmovalec položi roko na birmancevo glavo. Nato ga ne čelu pokriža - mazili s sveto krizmo in pri tem govori: „I., sprejmi potrditev - dar Svetega Duha.“ Birmanec glasno odgovori: „Amen.“

Birmovalec nato položi roko na birmancevo ramo in mu reče: Mir s teboj. Birmanec odgovori: In s tvojim duhom. Ko je obred končan, so prošnje za vse potrebe, v katerih molimo za birmance, botre, starše in za vso Cerkev, naj jo vodi božji Duh. Po birmanski sveti maši, med katero birmanci in botri skupno prejmejo sveto obhajilo, birmovalec podeli poseben blagoslov.

rov. Vsako pretiravanje z bogatimi gmotnimi darovi pa ovira sprejemanje duhovnih darov in je v škodo birmancu in skupnosti.

Zakrament svete birme

Sveta birma je zakrament, ki dopolnjuje sveti krst. Navadno se deli med sveto mašo. S tem se pokaže zveza tega zakramenta s sveto evharistijo. To so trije zakramenti uvajanja v krščanstvo. Redni delivec zakramenta svete birme je škof. Pooblašeni delivci pa morejo biti duhovniki.

Po evangeliju in pridigi birmovalec opozori birmance na pomembnost svete birme. Povabi jih, naj skupaj pred botri in vsemi zbranimi verniki izpovedo svojo vero in se odpovedo grehu ter s tem obnovijo svoje krstne obljube. Zato birmanci na vprašanje birmovalca odgovarjajo: **Se odpovem in Verujem.** Birmovalec nato povabi zbrane, da v tihi molitvi prosijo Svetega Duha, naj podeli birmancem svoje darove. Nato birmovalec stegne roki nad

Polaganje rok je prestaro znamenje podelitve Svetega Duha. Apostolska dela poročajo, da sta apostola Peter in Janez šla med kristjane v Samarijo. Ker so bili le krščeni, „sta nanje polagala roke in prejeli so Svetega Duha“ (Apd 8,17).

Maziljenje s posvečenim oljem ali sveto krizmo, ki ji je primešan balzam in jo škof posveti na veliki četrtrek, ima pri delitvi svete birme poseben pomen. Olje pomeni milost, ki jo daje birmancu Sveti Duh. Balzam - dišeča smola pa varuje gnilobe in širi prijeten vonj. Ponazarja krščansko dostojanstvo in krepostno življenje. To je kakor prijeten vonj, ki preganja gnilobo greha.

Pri zakramentu svete birme - tako kot pri krstu in mašniškem posvečenju - kristjan prejme **neizbrisno znamenje**, ki ga na popolnejši način pridruži Kristusu in ga potrdi za opravljanje skupnega duhovništva. Zato te zakramente prejme le enkrat v življenju.

Slovenski katehetski svet

»STATI INU OBSTATI«

(Iz intervjuja z Igorjem Senčarjem)

S padcem Berlinskega zidu se je končalo tudi obdobje hladne vojne. Ali to pomeni konec zgodovine, kot je dejal Francis Fukuyama, dokončno zmagoslavje liberalne demokracije, osnovane na kapitalističnem gospodarstvu? Kaj pa islam? In krščanstvo kot geo-religija tretjega tisočletja?

Zasledoval sem polemiko, ki se je razvila o Fukuyamovem članku o koncu zgodovine in moram reči, da so se mi njegove misli zdele takoj čisto zgrešene. Tako lahko razmišlja samo človek, ki gleda na komunizem od daleč in na zgodovino z vrha. Konec blokovskega antagonizma in hladne vojne naj bi pomenil tudi konec zgodovine? Po mojem občutku se je prava zgodovina šele začela, vsaj za nas, ki smo živeli pod komunizmom. Popolnoma se strinjam z mislijo Andréja Gluksmana, ki trdi, da izhod iz komunizma pomeni vrnitev v zgodovino. In mi smo se odločili vrniti! Šele sedaj se nam odpirajo širna obzorja svobodne ustvarjalnosti.

Sicer pa, če pojmujeemo zgodovino kot areno konfliktov, je tudi po padcu Berlinskega zidu ne bo konec. Takoj so se pojavili novi, iz nacionalnih antagonizmov izvira-joči konflikti. Kar pogledamo na Balkan! Tu smo pred zgodovino v njeni najbolj krvtavi resničnosti.

Krščanstvo kot edina geo-religija? Pred več kot šestdesetimi leti je francoski pesnik Paul Valéry, ki ni bil veren človek, zapisal tole: „V sedanjih razmerah ima katolicizem (!), ki zna neopazno izvesti velike spremembe, neizmerno prihodnost. To je prihodnost tistega, ki ve, kaj hoče in empirično odgovarja na največje potrebe družbe, ki je padla v stanje nemilosti.“ To je bilo zapisano davno pred 2. vatikanskim koncilom. Lahko rečemo, da so bile te spremembe izvedene in da je Cerkev pripravljena odgovarjati na izzive novega časa. Pripravljena pa je tudi v tem smislu, da se je venomer soočala z racionalno mislijo in bila z njo v poštenem dialogu. Krščanska vera je bila vedno „fides quae-rens intellectum“. To se ni dogajalo v nobeni drugi religiji, tudi v islamu ne, in to soočenje jih še čaka. Vprašanje je, kakšne možnosti imajo, da iz te racionalne preizkušnje izidejo zdrave in cele.

S postmoderno se je pojavila tudi nova

duhovnost. Kako je z religijami nove dobe?

Nedvomno smo ob koncu tega stoletja pričeli religioznemu prebujanju. To je poven dokaz, da je religija bistvena sestavina človekove narave in ne samo občasno čustvo v njegovem zgodovinskem razvoju.

V pojavu novih religioznih gibanj pa je še nekaj drugega, namreč protest proti sodobni sekularizirani družbi. Sekularizacija vse bolj potiska religijo na rob družbene življenja, če je celo sploh ne izrine. Verskih praznikov, ki bi imeli tudi družbeni pomen, je vse manj, državna zakonodaja na splošno ne upošteva religioznih zahtev, moralno življenje nima več svojega temelja v Bogu, pojem greha, kar pomeni odgovornost pred Bogom, je zamenjal difuzen občutek krivde itd. Vse to je nasilje nad človekovo naravo, ki povzroča hude frustracije. In človek išče kompenzacije v novih religioznih gibanjih.

In še tole: človek, ki ga danes nagovarjajo sekte, ni več človek razsvetljenstva, samozavesten in racionalen. To je v množici izgubljen človek, z bolečim občutkom osamljenosti in tesnobe, žrtev družbenega konformizma, brez opore družinskih in družbenih struktur, brez stika s Cerkvijo.

Te frustracije in ta ranljivost zlahka vodijo v sekto.

Papež Janez Pavel II. je v svetovnem dogajanju prevzel zelo vidno vlogo. Kako vidite tega papeža, kaj menite o njegovem prispevku k zrušitvi evropskega komunizma, kam vodi Cerkev?

Papeža poznam od blizu. Odkar sem v Rimu, sem bil večkrat povabljen k njegovi mizi in tedaj pride do izraza njegova privinska, patriarhalna slovanska gostoljubnost. Svoje sodelavce rad povabi, da se z njimi sproščeno pogovori o njihovem delu in o sodobnih problemih.

Prvo, kar pri njem opažam, je njegova človeška pristnost, skromnost in preprostost. Tudi ponižnost. Ne prenese namreč, da bi ga kdo hvalil in če gre kdo v to smer, takoj okrene drugam. Nikdar nisem slišal, da bi se sam s čim pohvalil, čeprav bi lahko samovšečno govoril o svojih potovanjih, diplomatskih uspehih ipd. Ta njegova človeška pristnost me vselej znova preseneti. Ko sem bil maja letos pri njem na kosilu, sem mu rekel: „Sveti oče, tak kolosalen preobrat v zgodovini, kot je padec komunizma, gre predvsem prištevati vlogi Vaše svetosti.“ „No ja, ampak Gorbačov mi je pri tem veliko pomagal,“ je odvrnil. Kar je tudi res, saj ima vsak zgodovinski premik več vzrokov. Vendar bi se brez Janeza Pavla II. to ne zgodilo, vsaj tako hitro ne.

Po pontifikatu Pavla VI. in po določeni zmedbi, ki je tedaj vladala v Cerkvi, je papež dojel, da je njegova prvotna naloga notranja utrditev Cerkve. Samo močna in notranje trdna Cerkev lahko odgovarja na izzive sedanjega časa. Mislim, da je najvišje vodilo Janeza Pavla II. zvestoba evangeliju in Jezusu Kristusu. Po poti zvestobe vodi tudi Cerkev.

V modernem svetu se zdi, da je verovati še težje kot nekdaj - sekularizacija družbe je človeku odvzela družbena oporišča vere.

Vera je hkrati Božji dar in človekov svoboden odgovor. Pri veri ima vselej pobudo Bog, ki milostno vabi človeka in ta vedno lahko odgovori na njegov klic. Seveda je ta odgovor lažji, ko ima človek oporo vernega občestva ali veri naklonjeno družbeno okolje, ko živi z naravo, ki mu govori o Bogu. Danes človek pogosto ne more računati ne na eno ne na drugo, saj je v tem stehiziranem svetu pogosto ločen od narave in osamljen sredi anonimne množice. Toda zaradi tega vera še ni ne-

»Prišla sem, da bi reševala duše...«

(2)

ANTONIO SICARI

Od 13. do 15. leta je Terezija živela, kakor pravi, „najlepše obdobje mojega življenje“, v katerem dve sestri Martin (Terezija in Celina) izkusita „ideal zemeljske sreče“. „Moj duh se je razprostrl... vse dni sem ljubila vse lepo in veliko... V tem obdobju je v meni prevladovala neskončna želja po znanju.“

Nekega dne je iz Terezijine molitvene knjižice zdrsula podobica Križanega. Izza roba listov je bilo videti le na križ pribito dlan, iz katere so na tla kapljale kaplje krvi:

„Ko sem videla to kri, ki je kapljala iz Božje dlani, sem bila zelo užaloščena. Zelo sem trpela ob misli, da bo kri kapljala na tla, ne da bi jo kdo prestregel!“

Tako je Terezija odkrila, kakšna naj bo njena pravilna življenjska naravnost: biti ob vznožju križa, kjer bo zbiral Odrašnikovo kri in jo delila vsem, ki se bodo mogli očistiti le s to krvjo: „Čutila sem, kako v moje srce vstopa ljubezen in da moram pozabiti nase; kdor daruje Kristusovo kri, se mora tudi sam darovati brez pridržkov.“ Tako se je hotela preizkusiti.

Terezijina odločitev, da vstopi v karmel, kjer bi mogla svoje življenje preživeti v molitvi za grešnike, je dokončna, toda stara je šele 15 let in pred polnoletnostjo ni mogla vstopiti v karmel. Toda sama pripoveduje: „Božji klic je bil tako obvezujoč, da bi šla za njim, tudi če bi morala skozi ogenj!“

O svojem poklicu Terezija najprej pravi očeta. Čeprav se mu je trgalo srce, ji je odgovoril: „Bog mi izkazuje veliko čast, da me prosi za moje hčere!“ Slednjič skuša tudi sam prepričati škofijskega predstoj-

Petnajstletna Terezija.
Fotografirana aprila 1888, nekaj dni
pred vstopom v karmel.

nika samostana in celo škofa, naj dovolita, da Terezija takoj vstopi v karmel.

Ker mu to ne uspe, sklone, da se bo obrnil na svetega očeta. Prijavi se za škofijsko romanje v Rim. Udeležilo se ga je približno 200 ljudi, vodil ga je škofijski generalni vikar: to je bil dogodek, za katerega se je tisti čas zanimal tako francoski kot italijanski tisk. Posebni romarski vlak

(to romanje je bilo tudi turistično zanimivo organizirano) so ljudje pričakali v vseh večjih italijanskih mestih.

Romanje v večno mesto je doseglo svoj višek pri papeževi avdienci. Tedaj naj bi se vsi romarji zvrstili pred svetim očetom ter posamič prejeli njegov blagoslov. Romarji so bili velikokrat opozorjeni, naj ostarelega in bolehnega papeža ne utrujajo, marveč naj le tiho pristopijo in odidejo. Zadnja je bila Terezija, ki ni hotela ubogati.

Ko se je sklonila, da bi svetemu očetu (po tedanji navadi) poljubila nogo, zatem ni vstala in odšla, marveč se je naslonila na njegova kolena in skoraj jokaje izgovorila: „Preblaženi oče, v veliko milost mi je, da Vas smem prositi...“ Govorila je z zlomljenim glasom; ostareli papež pa je ni mogel razumeti: „Ne razumem dobro“, ji reče. „Svetost!“ poseže vsem nepotrpežljivo generalni vikar, ki je stal ob njem, „ta deklica želi vstopiti v karmel s 15 leti. Toda predstojniki vso zadevo še preučujejo.“

Papežev odgovor se je glasil obvezujoče: „Dobro, hčerka moja, storite, kar vam bodo ukazali predstojniki.“ „O preblaženi Oče,“ vztraja Terezija, „toda če vi rečete 'da', se bodo vsi strinjali...“

Papež je gledal Terezijo naravnost v oči, nato pa ji je počasi, zlogom odgovoril: „Dobro, dobro... Vstopili boste, če bo Bog hotel!“ Terezija je pozneje pripovedovala, da je imel pri tem tako prodomen in prepričljiv izraz, da se ji je vtisnil globoko v srce.

Na vsak način je skušala nadaljevati pogovor, toda dva stražnika sta jo opozorila, naj vstane. Ko sta videla, da opozorilo ne zadošča, sta jo morala kar dvigniti in odnesti ven, njej pa so medtem iz oči tekle velike solze. Preden se je oddaljila, se je papež čuteče dotaknil njenih ustnic in jo blagoslovil.

Dogodek je zabeležil tudi francoski tisk, ki je od daleč spremljal romanje.

mogoča. Vera je cvetlica, ki lahko zraste tudi na betonu. Določeni naravni pogoji pripomorejo, da vzklije in raste, vendar je v bistvu Božji dar in človekov odgovor. Bog lahko tudi iz kamnov naredi Abrahmove otroke, pravi evangelij.

Zgodovina Cerkve nas tudi uči, da se ne oziramo preveč na zunanje okoliščine in jim ne pripisujemo pretiranega pomena. Zgodilo se je večkrat, da situacije, ki so bile na videz zelo ugodne za širjenje evangelija, niso prinesle pričakovanih rezultatov, medtem ko se je vera včasih razcvete-

la v zelo sovražnih okoliščinah. Modrost vere je kmalu spoznala, da je kri mučenec seme kristjanov. Ne smemo pozabiti na ta paradoks.

Vsekakor pa je sam tok zgodovine vedno preizkušnja naše vere. Soočeni z nezaslišano bestialnostjo, ki je je človek zmožen, se včasih upravičeno sprašujemo, kje je tu Božja previdnost.

Ob dogodkih, ki smo jim priča na Balkanu in drugod po svetu, se vprašujemo,

kje je tu Bog. Kako, da vse to dopušča? Odgovor ni lahek, pravzaprav čisto zadovoljivega odgovora na ravni človeške misli sploh ni. Vendar recimo tole: Bog je ta svet čisto resno prepustil človeku in njegovi odgovornosti. Zla, ki ga človek počenja, ne moremo in ne smemo pripisovati Bogu in ga klicati na odgovor. To je eno.

Drug poskus odgovora najdemo pri Tomažu Akvinskemu (na to me je spomnil Boštjan Turk). Akvinski pravi, da Bog nikdar ne bi dopustil nekega zla, če ne bi

Ob tem dogodku na videz ni bilo izrečnega nobenega dovoljenja; tako dolgo potovanje ni prineslo pričakovanega sadu. Kljub temu pa je bilo za Terezijino življenje odločilnega pomena: poprej je Terezija poznala duhovnike le izza oltarja in iz spovednice, sedaj pa je imela priložnost, da je mnoge spoznala in jih opazovala sredi čisto vsakdanjih življenjskih okoliščin (romanja se je udeležilo 75 duhovnikov).

Terezija se je vrnila v domovino prepričana, da je molitev za duše duhovnikov ena najbolj nujnih nalog za tistega, ki ljubi Cerkev.

Pozneje bo dejala: „Svoj poklic sem razumela v Italiji!”

Pred svojimi redovnimi zaobljubami je pri kanoničnem izpraševanju takole razložila svoj karmeličanski poklic: „Prišla sem, da bi reševala duše in predvsem, da bi molila za duhovnike.”

Proti pričakovanju je bilo dovoljenje, da bi se samostanska vrata izjemoma odprla petnajstletnici, doseženo. Škofjski predstojnik samostana, ki se je že naveličal njenih prošelj, je nehote prerokoval, ko je sestrām dejal: „Skoraj bi se zdelo, da je odrešenje te skupnosti odvisno od petnajstletnice!” Ko je prinesel škofovo dovoljenje, je vznejevoljen dodal: „Dobro. Spoštovane matere, končno lahko zapojete Te Deum. Kot škofov poslanec vam predstavljam to petnajstletno deklico, za katero ste hotele, naj vstopi. Želim vam, da vašega upanja ne bo razočarala, toda opominjam vas, da boste v nasprotnem primeru same nosile odgovornost!”

Ko je prišel škof, da bi vodil slovesnost ob Terezijinem vstopu v karmel, se je pri petil zanimiv slučaj: ceremonier se je v trenutku, ko naj bi začel peti predvideno himno k Svetemu Duhu, zmotil in je - v veliko zadovoljstvo skupnosti - zapel Te Deum - zahvalno pesem.

Tako se je „deklica” znašla v samos-

Bazilika v Lisieuxu, posvečena sv. Tereziji Deteta Jezusa. - Foto: Tereška Snoj

tanu strogega življenja, ki pa je bil obtežen tudi z mnogimi problemi.

V Lisieuxu sta bili mistična lepota in velikodušnost, ki bi morala kraljevati v karmelu, bolj ali manj zanemarjeni; duhovno oblikovanje sester je zašlo v razne oblike pretiranega moralizma ali asketizma, ki sta se napajala ob janzenizmu - z bolj klavnim pogledom na Boga-sodnika, kateremu je treba zadoščati z mnogimi molitvami in žrtvami. Temu se je pridružilo še dejstvo, da je bila skupnost človeško in intelektualno precej uboga (sestre Martin so bile v nevarnosti, da bi jih druge sestre pojmovale kot skupinico „intelektualnih”, ki se jim je bolje izogibati). Poleg tega je v skupnosti gospodovala sicer modra priorica, ki pa je znala biti tudi zelo oblastna in ukazati kot Božjo voljo tisto, kar je bilo le njena osebna volja in njene spremenljive muhe. Končno ni manjkalo niti zlorab in bojev za oblast, zlasti tedaj, ko se je bližal

čas samostanskih volitev. V mestu so se širile govorice, da je Terezija postala maskota skupnosti Lisieuxa in da so jo prav zaradi tega sprejeli tako mlado: Ali in če je sploh obstajala tudi le najmanjša možnost za to, se je tega Terezija sama najbolje zavedala.

Nič od tega, kar je našla v samostanu, je ni presenetilo: Že zunaj celice je mogla slutiti mnogo stvari:

„Iluzije prvih dni... Bog mi je dal milost, da jih nisem nikoli imela; našla sem namreč prav takšno redovno življenje, kakršno sem si predstavljala; nobena žrtev me ni spravila v začudenje...” Prav to je Tereziji omogočilo, da je v celoti okušala milost popolne sprejetosti brez pridržkov, kjerkoli jo je Bog hotel.

„S kakšnim globokim veseljem sem si ponavljala te besede: 'za vedno, tu sem za vedno!'”

Dalje prihodnjič

vedel, da to pripomore k dobremu. To pa lahko priznamo samo v veri in v popolnem zaupanju v Božjo previdnost. Le na tej višji ravni sprejememo, da zlo vendarle ni povsem nesmiselno in da bo nekoč, nekje, obrodilo nekaj dobrega. A to skrivnost lahko prenaša samo vera.

Kaj bi dejali o duhovni kondiciji postkomunistične Slovenije? Česa najbolj potrebujemo?

Potem ko je izšlo moje predavanje o

slovenski narodni zavesti, mi je neka gospa, ki jo zelo cenim, pisala: „Vi imate Slovence zelo radi ter jim spregledujete in odpuščate.” Sama se nikakor ne strinja s pozitivno podobo, ki jo imam o Slovencih, in našteva kup pregreh, ki naj bi bile močno razpasene med nami.

Mogoče je moj pogled na narod, ki ga ljubim, res malo preblag. Toda poznam nekaj drugih narodov in utemeljeno trdim, da nikakor nismo slabši, marveč jih v marsičem celo prekašamo. A to ni važno.

Sam imam predvsem trdno vero v ogromne potencialnosti slovenskega naroda in si predstavljam, kaj bi lahko bili, kaj bi lahko ustvarili, kakšno sijajno vlogo bi lahko odigrali v zgodovini umetnosti, misli, gospodarstva, plemenitosti, solidarnosti, skratka, najvišjih človeških kvalit. Trdno sem uverjen, da to zmoremo. Pod pogojem, da smo moralno zdravi in notranje svobodni, pogumni in odločni, radostni in jasni, z nezlomljivo voljo „stati inu obstati”, kot je dejal Trubar.

SLOMŠKOVO življenje in delo

STANKO JANEŽIČ

Slomškovo kulturno delovanje

Ob svoji skrbi za rast božjega kraljestva v lavantinski škofiji in veso-ljni Cerkvi je Slomšek mislil tudi na kulturne potrebe svojega naroda, ki ga je ljubil iz vsega svojega srca. To ljubezen je prinesel s seboj iz svojega otroštva in mladostnih let v domačem kralju. Vcepila sta mu jo v srce zlasti njegova mati in njegov dobrotnik, duhovnik Jakob Prašnikar, za njima pa profesor humanistike na celjski gimnaziji, Anton Zupančič.

V Celovcu je Slomšek že kot bogoslovec učil svoje sošolce slovenščine. Še uspešneje je to službo opravljal kot spiritual. Takrat je vodil tudi poseben slovenski tečaj za bogoslovce.

Ob tem je Slomšek najprej sam z ljubeznijo preučeval svoj materinski slovenski jezik, njegove lepote in zakonitosti. Bogastvo narodnega jezika, ki ga je prejel kot otrok od staršev in bližnjih rojakov, je nenehoma izpopolnjeval, tako da je vse bolj postal mojster slovenskega jezika.

Kot učitelj v šoli in kot pridigar v cerkvi je Slovencem vedno govoril v lepem, preprostem, razumljivem slovenskem jeziku, ki je bil včasih tudi nekoliko narečno obarvan. Bil je prepričan, da moramo Slovenci imeti in gojiti enoten knjižni jezik, in si je tudi sam za to prizadeval. Seveda pa je Slomšek dobro obvladal tudi nemščino in latinski jezik.

Prav šola je bila velika Slomškova ljubezen. Zavedal se je, kaj za slovenski narod pomeni dobra šola v domačem, slovenskem jeziku. Zato si je toliko prizadeval za njen razvoj, zlasti še, ko je bil šolski nadzornik in škof. Njegov vpliv ni segal le do „nedeljskih“ in „občinskih“ šol, temveč je zajel preureditev šolstva v celotni Avstriji. Vedno pa je Slomšek odločno zagovarjal stališče, naj se začetni pouk opravlja v materinem jeziku.

Iz te svoje ljubezni do šole je Slomšek tudi pisal vzgojne članke in sestavljal učne knjige, pa naj je šlo za katekizem in izrazito verske knjige ali za druge šolske knjige, čitanke in tudi pesmarice (npr. „Šola veselega petja“, Celovec 1853).

Najpomembnejše Slomškovo književno delo je vzgojna in učna knjiga „Blaže in Nežica v nedeljski šoli“ (prva izdaja leta 1842 v Gradcu). Za splošno omiko slovenskega ljudstva je bila ta knjiga neprecenljive vrednosti, kot naglašata mariborski zgodovinar dr. Fran Kovačič v svoji knjigi o Slomšku (Celje 1934-1935). Pridobila pa si je tudi velik mednarodni sloves.

Med drugimi Slomškovimi knjigami je najboljširnejša „Življenje svetnikov“ (dva

zvezka, leta 1853 in 1854). Pri sestavljanju svetniških življenjepisov so mu pomagali številni sodelavci.

Slomšek je napisal in izdal tudi vrsto drugih verskih in vzgojnih knjig, pa tudi mladinskih pripovednih spisov. Izdajal je tudi svoje pridige, hkrati pa skrbel za izdajo raznih prevedenih del. Zelo zanimivi in poučni so njegovi življenjepisi slavnih Slovencev, kot so: Jurij Japelj, Leopold Volkmer, Valentin Stanič, Tomaž Hren itd. Svoje številne pesmi je objavljaval zlasti v „Drobtincah“, mnoge pa so izšle v zbirki „Pesme po Koroškem ino Štajerskem znane“ (Celovec 1833). Poleg mnogih raztresenih člankov po raznih listih je skupno izdal kar okrog 50 knjig.

Slomšek je bil tudi pobudnik in soustanovitelj velike ljudske knjižne založbe „Družbe sv. Mohorja“, ki je začela delovati leta 1852. Njene knjige so prodrle med vse plasti slovenskega ljudstva in slovenski narod dvignile na visoko kulturno raven.

Med pomembna Slomškova dela spada tudi prenos škofijskega sedeža iz Sv.

Andraža v Maribor leta 1859. S tem dejanjem je Slomšek v bistvu začrtil severno mejo Slovenije in za slovenstvo ohranil številne slovenske kraje, ki so vse bolj zapadali pod nemški vpliv.

Slomškov pomen in njegovo sporočilo

Vsekakor lahko rečemo, da spada mariborski škof Anton Martin Slomšek med največje može dose-danje slovenske zgodovine.

Slovencem je utrdil samozavest in vanje vcepil spoštovanje in ljubezen do materinega jezika, do lastnega naroda, do njegove zgodovine in kulture, do celotne slovenske domovine. Šele v Slomškovem času in v veliki meri pod Slomškovim vplivom so Slovenci prav občutili svojo narodno zavest.

Slomšek je Slovence navajal k ljubezni do Boga in k spoštovanju verskih vrednot ter vanje vsajal temeljne kreposti: poštenje, delavnost, dobrotljivost, gostoljubje. Na vse načine si je prizadeval za duhovni, moralni in kulturni dvig slovenskega naroda, posebno še z modrim in vnetim podpiranjem šolstva.

Osvetljeval je smisel življenja, kazal na večni cilj zemeljskega ro-

Dobri pastir izpod Pece

(8)

MILENA AHČIN

Škof petih kontinentov

Kako so škofa rešili iz angleškega območja, se je zvedelo šele po njegovi smrti. Vatikan je bil prosil salzburškega škofa Rohrerja, naj izposluje pri ameriških oblasteh preselitev škofa v ameriško območje. Škofa so dva dni pred napovedano uro obvestili in škof je bil pripravljen. Obenem z dr. Rožmanom sta ameriška vojaka - kurat in njegov strežnik - odpeljala iz Celovca v Salzburg tudi nadškofa Šariča.

V Salzburgu je škof Rožman živel v samostanu nemških sester in opravljal službo navadnega duhovnika. Nihče ni vedel, kdo je. Sestre so se čudile izredno lepim pridigam.

Škof Rohrer mu je v tem času oskrbel dovoljenje za potovanje v Švico. Dal mu je tudi varno spremstvo do Züricha (4.3.48). Tam sta se ločila z nadškofom Šaričem. Dr. Rožman je ostal štiri mesece v samostanu Metzingen. Zelo se je razgibal. Obiskoval je cerkvene ustanove, iskal je možnosti za slovenske akademike, ki so hoteli nadaljevati študije. Imel je predavanja v bogoslovju, sestajal se je z duhovniki, pomagal je po župnijah. Pri pridigah se je ves razživel. Po dolgem času je imel priložnost za dolge sprehode. Obiskal je tudi nekaj znancev. Švicarjem je pridigal o komunizmu. Dušnopastirsko delo ga je poživilo. Tukaj je bil srečen.

Ker Švica ni hotela diplomatskega spo-

ra z Jugoslavijo zaradi škofovega zadržanja v Švici, se je škof odločil za selitev v Ameriko. 14. junija 1948 je imel že vsa potrdila, ki so bila potrebna za prošnjo, 25. junija je že dobil potni list. 1. julija je odpotoval iz Züricha v New York, kjer ga je čakal duhovnik Julij Slapšak. Škof je prišel v Združene države na prvi petek v juliju 1948.

Čikaški kardinal Strich je napisal izjavo, da prevzame skrb za škofa Rožmana. Nekateri slovenski duhovniki v Ameriki so nasledili spretni komunistični propagan-

di in so verjeli, da je škof sodeloval z okupatorjem. Vendar je večina duhovnikov poznala komunizem že od doma. Škof, ki je dr. Rožmana sprejel v varstvo, ga je prosil, naj ne daje političnih izjav. Časnikarji pa so neprestano nadlegovali z vprašanji. Škof v začetku ni imel stalnega bivališča. Tudi prav varen še ni bil. Iskali so ga neznanci in so hoteli z njim govoriti. Župniku Omanu, ki je gostil Rožmana, so „svetovali“, naj ga ne zadržuje, ker je škof nevarna oseba. Da ne bi imel sitnosti...

Bivališče, ki mu ga je župnik Oman pri Sv. Lovrencu prizidal, je bilo tesno. Škof je s težavo urejal svojo pisarno. Vendar je bil skromen. Če je le mogel, si je tudi sam kaj opral in zašil.

V nove razmere se je škof hitro vživel. Bil je že v svojem 66. letu. Brez tajnika je pisal gore pisem. Hodil je na razne kraje

Škof Gregorij Rožman na dan blagoslovitve Doma v Slovenski vasi. **Foto: Lojze Erjavec**

manja, pomagal prenašati trpljenje in vse spodbujal k življenjskemu optimizmu in veselju.

Tako je soustvarjal slovenski narodni značaj.

S svojo življenjsko držo, s svojo zvestobo verskim in narodnim svetinjam, s svojim svetniškim likom je zasijal kot luč na svetilniku in kot vzor, ki priteguje.

S svojimi deli, zlasti s številnimi spisi in ponarodelimi pesmimi, z „Družbo sv. Mohorja“, s prenosom škofijskega sedeža v Maribor in z ustanovitvijo prve visoke šole v tem mestu, je svojemu narodu začrtal svetlejšo pot v prihodnost.

Z „Bratovščino sv. Cirila in Metoda“ ter s svojim prizadevanjem za edinstvo med kristjani in za mir med ljudmi je izpričal širino svojega duha. Spoznal je znamenja časa in opozoril na prvenstvene naloge bodočih rodov.

Mnoge njegove besede bi bilo treba izpisati z velikimi svetlimi črkami in jih postaviti pred oči vseh današnjih Slomškovih rojakov v matični domovini, v zamejstvu in zdomstvu.

Naj tu navedem vsaj nekaj takšnih dragocenih Slomškovih misli in vodil, v veliki meri nepoznanih ali po krivem pozabljenih.

Najbolj znano in tudi danes zelo po-

membno je že omenjeno Slomškovo temeljno vodilo: „Prava vera vam bodi luč, materin jezik vam bodi ključ do zveličanske narodne omike.“

Glede mladinske vzgoje naglaša: „Pridna šola mora biti trojna: doma začeti, v učilnici napredovati, v cerkvi pa dovrševati; ako ena teh izpodleti, vse tri kaj ne izdajo.“ - „Materin nauk je mladeniču jutranja zarja, njen bogoljubni zgled mu je za vse žive dni lepa bela luč... Kar dobra mati v mlado srce zasadi, ne usahne vse žive dni.“

Slomškova ljubezen do materinega jezika in njegovo domoljubje sijeta iz besed, kot so: „Slovenka me je rodila, Slo-

Slovenec pridigal, misijonarit. Mnogo je potoval. Imenovali so ga „škof petih kontinentov“. Misijon je navadno vodil sam. Spovedoval je ure in ure, pridigal in spet spovedoval. Večkrat je vodil romanja. Govori, pridige in predavanja v teh letih gredo v stotine. 29.7.49. je škof obiskal Kanado, 12. oktobra je prišel v Argentino. Obiskal je vse kraje, kjer so živeli Slovenci. Obiskal je tudi Čile in Ekvador, pa spet hitel v New York vodit duhovne vaje. V začetku leta 1952 je spet prišel v Argentino. Bil je navdušen, ko je videl napredek zadnjih let. - Po povratku v Cleveland je spet cele popoldneve spovedoval, pridigal in vodil molitvene pobožnosti. Vodil je tudi osemndnevni misijon v Gilbertu (Min.).

Novembra 1956 je zadnjikrat obiskal Argentino. Obšel je vse kraje, kjer so živeli Slovenci. Stanoval je - kadar ni potoval - v semenišču v Adrogué. Blagoslovil je Slovensko hišo. Podelil je novomašniško posvečenje dvema bogoslovcem in prvo sveto obhajilo 133 otrokom. Januarja 1957 je tudi birmoval. Blagoslovil je temeljni kamen za Baragovo semenišče in za slovensko cerkev Marije Kraljice v Slovenski vasi.

Takoj po povratku v Clevelandu je zaprosil potni list za Evropo. 31. maja je že šel na pot. Obiskal je Anglijo, Francijo, Belgijo, Holandsko in Nemčijo. V Nemčiji je obhajal svojo zlato mašo. 24. julija je preko Švice potoval v Rim, kjer je 4. avgusta, točno na 50. obletnico svoje nove maše, obhajal zlato mašo.

V Franciji so mu hoteli jugoslovanski komunisti preprečiti obisk. Vendar so mu francoske oblasti in Društvo prijateljev Jugoslavije pripravili izredno prisrčen in prijazen sprejem. V nekem mestu je jugoslovanski konzul v istem času, ko je imel škof mašo, priredil piknik s plesom. Ven-

venka me je dojila, naj me slovenščina tudi sina hvaležnega ima. Zemljo materino obdelovati želim, dokler nekda v materini zemlji počivam, ako bo božja volja tako." - „Med vsemi jeziki mora biti Slovenec najljubši naš materinski jezik... Slovenski starši, ki slovensko znajo, pa svojih otrok kar slovenskega jezika ne učijo, so nehvaležni hišniki, ki napravijo svojim otrokom drago domačo reč, ki so jim jo izročili njih dedi... Materin jezik je najdražja dota, ki smo jo dobili od svojih starih; skrbno smo jo dolžni ohraniti, olepšati in zapustiti svojim mlajšim... Kakor je bila moja prva beseda slovenska, tako naj bo slovenska tudi moja

Škof Gregorij Rožman s prvoobhajanci pred cerkvijo sv. Julije v Buenos Airesu l. 1949. Foto: Lojze Erjavec

dar so ljudje piknik zanemarili na račun Rožmanove slovesnosti.

Na vseh potovanjih je škof dosti spovedoval in tudi po večkrat na dan pridigal v slovenskem jeziku. Obiskal je tudi vsakega bolnika, za katerega je zvedel. Vedno je tudi obiskal krajevnega škofa, kar so si obiskani šteli v izredno čast.

Ko je škof Rožman prvič obiskal Argentino, je rdeče usmerjeni Slovenski glas objavil 20 očitkov iz obtožnice v Ljubljani. Niso imeli uspeh. Tudi stari slovenski naseljenci so škofa Rožmana ljubeznivo sprejeli.

Leta 1958 je šel škof Rožman spet na misijonsko pot po zahodni Evropi. Tokrat je obiskal kraje, ki jih na prejšnjem potovanju ni mogel: Paris, Bruselj. S Čretnikom sta obiskala Slovence v severni in

vzhodni Franciji. V vsakem obiskovanem kraju je škof spovedoval in pridigal. Obiskala sta Nico, potem pa Lurd, kjer je škof vodil slovenske romarje. V Lurdu je škofa goriški vikar Zaletel vprašal, če bi se vrnil v Ljubljano, če bi se razmere spremenile. Odgovoril mu je: „Ne, ne bi se več znašel.“ Rožmanu ni bilo mar osebne časti, skrbel ga je le duševni blagor zaupane mu črede.

Avgusta je obiskal Avstrijo: Spittal, Linz, Asten in Salzburg. Po kratkem počitku v Parizu je v Lurdu zaključil svoje drugo misijonsko potovanje po zapadni Evropi.

Globoki čut odgovornosti za duše je škofu narekoval pisanje nabožnih člankov v verske liste. Miril je duhove, pridigal je o odpuščanju, povezovanju v krščanski ljubezni. V Ameriki je Rožman napisal

poslednja.”

Med Slomškovimi modrimi nauki so tudi tile: „Tri reči imej vedno pred očmi: božje oko, ki vse vidi; uho božje, ki vse sliši, in pa tisto knjigo, v katero piše Bog vsako tvoje dejanje. Samo enkrat na dan prav premisli te tri reči in ne boš grešil.“ - „Žal naj ti bo le za tri reči tvojih preteklih dni: za storjeno hudo, za zamujeno dobro in pa za izgubljeni čas. Blagor mu, kdor se varuje tega trojnega!”

Slomšek spodbuja tudi k spoštovanju slavnih prednikov in dobrotnikov, ki bi jih naj ohranjali v lepem spominu. Takole pravi: „Hvaliti svoje rajne dobrotnike, povzdi-

govati njihova lepa dela in znamenite zasluge nam je ravno toliko dolžnost kakor posnemati njihove slavne zglede. Kdor ne časti svojih slavnih prednikov, ne zasluži biti njih vrli naslednik. Hvalimo torej, dragi prijatelji, sloveče može, rodoljube naše, ponavljaje njihov spomin!”

Ta nauk velja tudi vsem nam glede samega Slomška. Tudi mi, današnji Slomškovi sonarodnjaki, naj bi se pogosto v spoštovanju spominjali nanj in na njegova dela, se vglabljal v njegove spise, predvsem pa naj bi posnemali njegov zgled, zlasti še njegovo poštenje in njegovo ljubezen do materinega jezika.

škofa dr. Stanislava Leniča

(4)

Kdaj so začeli zapirati?

Negotovo stanje je trajalo do 13. junija 1945. Tisti dan, ko je imel Vovk god, so popoldan prišli aretirat generalnega vikarja Nadraha. Oznovci so prišli najprej na škofijo. Že prej so imeli preiskave po arhivih, pregledovali fascikle... Tokrat pa so prišli bolj uradno. Dobro se spominjam obraza kasnejšega župana Malešiča, ki je vodil skupino teh ljudi. Vprašal me je: „Kdo ste vi? Kdo vodi škofijo?“ Odgovoril sem: „Generalni vikar.“ Rekel je: „Bi lahko govoril z njim?“ Vedel sem, da je Nadrah boječ, Vovk pa junak. Pa sem jim predlagal: „Veste kaj, jaz bom šel poklicat gospoda Nadraha, pa bomo šli h kanoniku Vovku, ki zelo dobro pozna duhovnike in razmere v naši škofiji.“ Bili so zadovoljni. Vsi trije smo se zbrali v Vovkovi sobi v semenišču. Očitati so nam vse mogoče. Potem pa so rekli: „Dajta se vidva odstraniti za nekaj časa. Radi bi se sami pogovarjali z generalnim vikarjem.“ Šla sva v sosednjo sobo. Kar naenkrat ni bilo nič slišati iz sobe, nihče več ne govori. Tečeva pogledat, vidiva sobo prazno. Pogledala sva skozi okno in videla, kako so Nadraha peljali. Odpeljali so ga v zapor in tam je bil, dokler ga Vovk s spretnostjo ni spravil ven. Zaprl so ga in mu hoteli soditi zaradi dela med vojno. Imeli so ga na piki, ker je med vojno pokopal Ehrlicha in akademika Rojca ter med pridigo rekel: „Ti, bela Ljubljana, si danes rdeča, zaradi mučeniške krvi teh dveh, ki sta padla,

558 verskih člankov. Izhajali so v Ameriškem Slovencu in v Duhovnem življenju. Nekaj člankov je objavljenih tudi v mesečniku Ave Marija, v Božjih stezicah, v Ameriški domovini, v Zborniku Zedinjene Slovenije, v Svobodni Sloveniji, v Bogoljubu v begunstvu, v Cvetju v tujini.

Pridige si je skrbno pripravljaj, najprej z molitvijo in s premišljevanjem, pred ternačljem je preklečal po več ur.

Rožman je imel silno dosti pisemskih zvez z vsem svetom. Napisal je po dvajset in več pisem na dan. V pismih je učil, tolažil, svetoval, skrbel za ustanove in pomagal v zadregah.

rdeča od komunizma.“ Prav zato tudi niso hoteli kontaktirati z njim, ko jim je pošiljal dopise. Niti niso odgovarjali nanje.

Za Nadraham je prevzel upravo škofije kanonik Vovk?

Do septembra je bil Vovk sam. Vovkovo glavno delo je bilo takrat zasesti

Leto 1950 je bilo sveto leto. V Rimu je Rožman vodil slovenske romarje. Bil je edini jugoslovanski škof, ki je bil v Rimu ob razglasitvi verske resnice o Marijinem telesnem vnebovzetju.

Leta 1957 je šel škof Rožman v Fatimo na kongres Kristusa Kralja. Marijo je prosil, naj mu da znamenje, če se je med vojno prav odločil, ko je dovolil, da so se fantje z orožjem uprli komunističnemu nasilju. Po zadnji maši, že popoldne, je škof opazil nenavadno modro svetlobo na nebu, pa tudi na svojih rokah in na talarju. Drugi tega niso opazili. Škof je bil prepričan, da je to bilo znamenje, odgovor na prošnjo za razjasnjenje.

župnije, ker je bilo to edinstveno pri nas, da niso nobenega duhovnika begunca, ki je prišel iz Srbije, Hrvaške, Stične ali pa od drugod, ki je bil med vojsko preganjan z Gorenjske, pustili nazaj, dokler ni domači

krajevni odbor na notranjem ministrstvu dal pozitivno izjavo o njem. In tako je moral vsak duhovnik čakati na tako imenovani pristanek. To je Vovka silno bolelo, da tisti, ki so jim Nemci naredili take krivice, ne smejo nazaj. Posebno ga je pa bolelo to, ker sta nemška duhovnika, ki so ju iz Celovca poslali v Staro Loko in Kranj, bila nekoliko povezana s partizani. Posebno Beuke v Kranju. In potem so naši oblastniki zahtevali, da mora Beuke ostati župnik. Franc Blaj in Joža Vovk sta prišla iz Beograda, pa nista smela na župnijo. Več kot mesec dni je trajalo, preden je mogel Vovk vse župnije kolikor toliko zasesti. Potem so se spravili nanj. Začeli so sicer že takrat po Nadrahovi aretaciji. Poslali so avto notranjega ministra s sporočilom, naj Vovk pride gor. Tako je bilo prvič.

Ali se je to ponavljalo?

Od takrat naprej so bili stalno na zvezi s škofijo. Od Vovka so zahtevali, da mora obsoditi Rožmana in kolaboracijo oz. delo med okupacijo. Vovk je sklical vse profesorje s Teološke fakultete, kanonike, redovne predstojnike in so imeli posvetovanje, kaj naj naredijo. Sestavili so neko izjavo. V njej so rahlo obsodili okupacijo, obzirno tudi Rožmanovo delo. To izjavo je potem Vovk, ko so jo vsi podpisali, dal na notranje ministrstvo. (Sprejel jih je Kidrič junija 1945). Tam so bili še kar zadovoljni. Objavili so jo v dnevnem časopisu. Mnogi so Vovku to zamerili, posebno jugoslovanski škofje. Ko je prišel jeseni na konferenco, so ga škofje zelo prijemali: „Kako ste mogli tako izjavo dati brez drugih škofov in odobriti ta položaj?“ Ko se je vrnil iz Zagreba je rekel: „Nikdar več ne bom podpisal nobenih izjav!“

Zelo se je trudil, da je Nadraha spravil iz zapora in v začetku septembra mu je to uspelo. Nadrah je bil takrat star že 77 let. Noge so mu v zaporu tako otekle, da niti ni mogel sedeti. Iz zapora ga je spravil, ker je grozil, da bo na konferenci prva stvar, ki jo bo povedal škofom, kaj delajo z

Nadrahom. Potlej so ga pa spustili.

V začetku oktobra so na tisti znani konferenci škofje sprejeli dolgo pastirsko pismo. Imelo je šestnajst strani. Podpisali so ga vsi škofje in njihovi zastopniki, tudi Vovk. Takoj po vrnitvi so klicali na notranje ministrstvo in zahtevali, da on ta podpis prekliče in reče, da to za Slovenijo ne velja, da je to hrvaška stvar. To je odklonil, ni hotel podpisati. Začeli so zapirati duhovnike.

Pismo je bilo ostro. V njem so škofje povedali, kaj se je dogajalo že med vojno in posebej po njej, vse krivice, kaj so delali, kako so morili, plenili premoženje... Naročeno je bilo, da ga je treba razmnožiti in skrivoma razposlati. V soboto zvečer pred prvo oktobrsko (rožnovensko) nedeljo naj ga imajo po vseh župnijah. Zanimivo je, kako nam je na ordinariatu to uspelo. Bog je poskrbel, da je tisti dan prišel iz vsake dekanije kakšen duhovnik in smo mu dali, da jih je raznesel po dekaniji. Ostali sta le dve župniji v soboto zvečer: Dobrova in Polhov Gradec. Vzel sem kolo in oboje lepo oddal. Nihče ni vedel, tudi Ozna ne, nihče. V nedeljo zjutraj so prebrali z vseh prižnic. Bilo je presenečenje zanje. Takrat so začeli z odkrito borbo.

Kako ste takrat kontaktirali z Vatikanom?

Prav v tem času je januarja 1946

nenapovedano prišel v Ljubljano nuncij, nadškof Hurley. Zgodilo se je nekega večera, ko sem delal v svoji sobi. Nekdo potrka na vrata, in vstopi mož v civilni duhovniški obleki. Predstavi se: „Ego sum delegatus Apostolici sedis, misus da Roma a Belgradum.“ (Sem poslanec Svetega sedeža, poslan iz Rima v Beograd). Potem sva začela pogovor. Povedal sem mu, da imamo generalnega vikarja, ki stanuje v semenišču. Ta je pooblaščen, da vodi škofijo; peljal sem ga k njemu v semenišče in je bil tam na večerji. Imel je s seboj tajnika in kamion materiala za nunciato, štiri voznike. Dali smo jih prenočiti v zavetišču sv. Jožefa na Poljanski cesti, ki je bilo takrat še naše. Priznati moram, da sem bil takrat kar malo razočaran, ker so iz Rima poslali v Beograd delegata. Rekel sem si: „Nas so pa zmeraj učili, da ne sme nič imeti z brezbožnim komunizmom, komur je mar katoliške vere.“ Rekel sem si: „Vidim, da je Rim že prelomil to, ker je poslal svojega delegata.“ In drugi dan je nadškof maševal pri Mariji Pomagaj v stolnici, potem pa nadaljeval pot v Beograd.

Nuncij Hurley je bil zelo inteligenčen mož, doma iz Clevelanda. Poznal je celo nekatere naše duhovnike (npr. Julija Slapšaka). Hitro je spoznal razmere in podrobnosti v posamezni škofiji. Zelo rad je prišel v Slovenijo. Rad je bil v Ljubljani. Šel je tudi na Bled, kjer je bilo eno nads-

tropje župnišča za letovanja nuncijev. Šel je tja in bil tam kakor na dopustu. Obenem pa je klical škofe iz Dalmacije in daljnih škofij. Prišlo jih je osem. Spomnim se, kako je nuncij sprožil zamisel, ko so prišli na škofijo v Ljubljano: „Napišimo spomenico in jo pošljimo vladam.“ Tako so naredili in jo poslali. Še tisti dan je vlada zanj zvedela, ker je bil špijon na škofiji.

Ali se je nuncij zavzel za upravo ureditev razmer po odhodu škofa Rožmana?

Nuncij je bil v stalnih zvezah z nami. Bil je večkrat v Ljubljani in že spomladi leta 1946, ko je bil tajnik Marcussi pri nas mi je rekel: „Rožman ne bo nikoli več škof v Ljubljani, ker sveti oče zameri škofom, ki so zapustili škofije. Novi škof bo Anton Vovk.“ To mi je rekel v začetku marca, oktobra pa je bil imenovan. Zgodilo se je, da je oktobra enkrat prišel v Ljubljano nuncij Hurley in mi naročil, naj Vovka takoj pokličem. Potem je peljal Vovka v svojo spalnico, ker je bila to edina prosta soba na škofiji, in povedal: „Sveti oče vas bo imenoval za pomožnega škofa. Ljubljana ne more biti brez škofa.“ Res je bilo težko. „Sposojali“ smo si škofa Lacha v Zagrebu ali nadškofa Ujčića iz Beograda za obrede. Čez nekaj minut pride Vovk iz sobe vs rdeč in zasopel. Srečal me je na hodniku, se prijel za glavo in rekel: „Nuncij hoče, da postanem pomožni škof. Jaz pa se tega branim. Jaz vem, da nisem sposoben. Nimam znanja, nobenih tujih jezikov ne znam, niti italijanskega, zato je nemogoče, da bi bil škof.“ Na ta odgovor mu je, kakor je povedal kasneje, nuncij rekel: „Vi boste škof za Slovence, slovensko pa znate, kajne?“ Potem je Vovk prosil odloga, da bi se posvetoval, in nuncij mu je to dovolil.

Bil sem prvi, ki je nanj naletel. Pa sem mu rekel: „Gospod generalni vikar, Vi že več kot eno leto zelo skrbno vodite škofijo. Veliko ste uredili. Poznate vse župnije, zato je po moje zelo pametno, da sprejmete to službo.“ Pa je bil še vedno v škripcih, ali bi ali ne. Potem je šel k proštu Nadrahu, ki je stanoval v sedanjem stolnem župnišču. Nadrah ga je prepričal. Potem je Vovk odšel nazaj k nunciju in sprejel. Kasneje se je pokazalo, kako je bilo to prav. Vovk je bil izvrsten škof. Ni imel učenosti, ni bil velik strokovnjak v teologiji ali drugod, bil pa je praktičen dušni pastir. Imel je tudi v glavi tisto naravno pamet in prakso, da je takoj „pogruntal“, kaj je tukaj in zdaj primerno

Ljubljanski nadškof Anton Vovk

NEKAJ ODGOVOROV

MARKO KREMŽAR

Ker naslednji odgovori na anketo iz leta 1995, pripravljeni na povabilo „Celoškega zvona“, niso bili objavljeni, jih je avtor prepustil, brez dodatkov in sprememb, naši reviji.

Enajst vprašanj, enajst odgovorov in dve strani, so pravila, ki jih je postavilo uredništvo. To pomeni sintezo in omejitve na bistveno v temah, ki predstavljajo osrednjo problematiko polpreteklega dogajanja v našem narodu. Ni lahko, a je potrebno; zato k stvari.

1) Je bila „takojšnost“ upora v perspektivi dejanskih koristi slovenskega naroda?

Gledano iz današnje perspektive je menda jasno, da je bila „takojšnost“ narodu v škodo. Vprašanje je, ali je bilo to enako razvidno v času, ko so se eni odločali za taktiko čakanja primernega trenutka, drugi pa za takojšnjo akcijo in za vsako ceno. Osebnost sem prepričan, da je bilo enim in drugim jasno, da bo cena takojšnjosti za slovenski narod strašna. Izhodišče modrih političnih odločitev je lahko le dobro poznan in pretehtana realnost. Ta je bila ob koncu leta 1941 tale: Nemški vojni stroj na višku moči, Zavezniki kljub številčnosti v defenzivi. V takih razmerah je bil poseg dvamilijonskega naroda v spopad velesil vojaški nesmisel, čeprav smo tiste dni Slovenci, praktično brez izjeme, zaupali v končno zmago Zaveznikov, saj smo vedeli, da nacističnih načrtov o iztrebljenju Slovencev sami ne bi mogli preprečiti. Upor (kolikor ni šlo prvenstveno za umore različno mislečih rojakov) se je skraja omejeval na poboje posameznih okupatorskih vojakov ter povzročal večjo škodo Slovincem kakor

silam Osi. Talci so bili v veliki večini nepotrebni, čeprav nam vsem svete žrtve neodgovornih dejanj.

Ali so se komunisti zmotili, ko so razglasili upor ob napadu Nemčije na ZSSR? Mislim, da ni šlo za pomoto, temveč za hladnokrvni načrt, katerega namen ni bil korist slovenskega naroda, marveč revolucija in boj za oblast KP. Pod tem vidikom je bila odločitev komunistov racionalna, a v nasprotju s slovenskimi koristmi. Naše omejene sile bi lahko pomenile pomembnejši doprinos k zavezniški zmagi kasneje, ko je bil sovražnik na umiku. Tedaj bi bilo mogoče, v koordinaciji z Zavezniki, izvajati učinkovitejšo akcijo, za manjšo ceno lastnih žrtev. Taka taktika bi nas verjetno pripeljala do političnega cilja Zedinjene Slovenije, ker ne bi podrejala odpora okupatorju sovjetskim interesom.

2) Zakaj se je katoliški tabor, kljub vsemu prejšnjemu teoretičnemu ukvarjanju z marksizmom, znašel politično desplasiran, ko je vstopila v igro KPS?

V majhnem narodu je število sposobnih političnih voditeljev nujno omejeno. To drži danes in je držalo leta 1941. Po smrti dr. Korošca in dr. Kulovca, po odhodu dr. Kreka in Gabrovška z jugoslovansko vlado v tujino, po umoru dr. Natlačena, dr. Ehrlicha, prof. Tomca, Peršuha in še nekaterih drugih je izgubil katoliški tabor svoje najvidnejše in verjetno tudi najbolj sposobne vodnike. Komunisti so „desplasirali“ katoličane tako, da so jih likvidirali. S podobnimi metodami, kot jih je uvajala komunistična VOS, bi tudi „katoliški tabor“ lahko v prvih mesecih „desplasiral“ najvidnejše člane KP. Vendar „katoliški tabor“ ni bil ne moralno ne tehnično pripravljen na kaj takega. Zločin ni bil del njihove ideološke osnove. Očitajo jim, da so bili naivni. Morda. Niso si mogli predstavljati, da je med Slovenci kdo, ki bi z revolucionarnim bojem postavljaval v nevarnost samo existenco naroda. Natlačen je dal sežgati arhive, da je obvaroval slovenske komuniste pred fašisti, poveljstvo Slovenske legije je še leta 1942 naročalo svojim, naj ne napadajo partizanov, da ne pride po nepredvidnosti do „državlanske vojne“. Odtod defenzivna taktika prvih let. Katoliški tabor je poznal komunizem, a je vendarle predobrohotno sodil o slovenskih komunistih. Ni bil ne mentalno ne organizacijsko pripravljen na revolucijo pod sovražno okupacijo. Poznana mu je bila njihova teorija boja proti meščanski državi, katere pa tedaj ni bilo. Zato jih je verjetno presenetila

S položitvijo venca pred Balantičev doprinski kip se je začela letošnja domobranska proslava v San Justu. **Foto: Marko Vombergar**

in potrebno in je zmeraj pametno reševal še tako zapletene stvari. Tako je bil v tistem času najbolj primeren za mesto škofa v Ljubljani.

Ostal je pomožni škof nekaj let potem, ko so ga imenovali za administratorja. Šele po smrti škofa Rožmana leta 1959 je postal pravi rezidencialni škof in bil to le štiri leta. Od leta 1962 pa nadškof. O Vovku lahko rečemo: Ni bil strokovnjak, a bil je naravno bister. Eden njegovih zasliševalcev je nekoč odkrito rekel: „Kadar z Vovkom govorim, mi kar zadiši po kmečki zemlji. Tako čutim v njem.“

partijska praksa, ki je iskala absolutno oblast ne glede na narodov obstoj.

3) Koliko je bila vloga katoliške Cerkve pri protikomunističnem odporu oportuna in koliko je bila odločilna?

Katoliška Cerkve je obsodila komunizem kot zmoto. To je bila njena dolžnost. Sicer pa bi morali vprašati tedanje vodstvo KP, koliko je bilo oportuno moriti med okupacijo katoliške duhovnike in laike, ko ni bilo proti njihovi OF še nobenega oboženega odpora? Kaj naj bi storili člani slovenske cerkvene hierarhije ob pogledu na sistematično pobijanje vernikov? Ali bi bilo oportuno molčati? Ali prepovedati ljudstvu samoobrambo? Vodstvo katoliške Cerkve je bilo zvesto svojemu nauku in ljudstvu, ki je trpelo pod nasiljem treh totalitarizmov.

4) Zakaj se je Partija tako zgodaj, že v letu 1942, odločila za množično krvoprelitje?

Ker je bila dosledno zvesta marksistično-leninističnim revolucionarnim metodam.

5) Je bila tragična vloga Kocbekovega krščanskega socializma neizogibna?

Ne verjamem v zgodovinski determinizem in zato tudi ne v neizogibnost takih in drugačnih osebnih odločitev. Sprejemam odgovornost za svoje odločitve in pričakujem isto od drugih. Kocbek ni bil prisiljen v sodelovanje s Partijo. Res pa je, da si je s postopnimi odločitvami v desetletju pred revolucijo že pogojeval tragično odločitev podpisa dolomitske izjave.

6) Si je uradno krščanstvo pustilo vsiliti kolaboracijo od Kardeljeve strategije ali je šlo bolj za konfrontacijo z nosilcem ateističnega totalitarnega sistema?

V Sloveniji krščanstvo, uradno ali ne, ni kolaboriralo z okupatorjem. Kolaboracija pomeni sodelovanje pri ciljih in namenih okupatorja, bodisi iz koristoljubja, bodisi iz ideološkega prepričanja. Pri nas je bil okupator edini in nesporni sovražnik do pričetka komunističnega nasilja. Zavestno kolaboracijo z nacional-socialisti je bilo opaziti pri nekaterih nemčurjih in komunistih v času nemško-italijanskega napada na Jugoslavijo in ob razpadanju te države. Katoličani pa so dosledno zavračali tako fašizem kakor nacizem, ne glede na to, ali

je bila ZSSR v vojni ali ne. V obeh so videli od pričetka pa do konca vojne idejnega in narodnega sovražnika. Ko pa so komunisti jasno dokazali, da pobijajo v prvi vrsti svoje rojake in ne okupatorjev, kateri niso imeli najmanjšega namena zagotoviti varnosti, so morali ogroženi katoličani in narodnjaki poskrbeti za njo sami. Vaške straže so se pričele ustanavljati spontano, z orožjem, ki so ga imeli ljudje skritega od časa vojne. Dejstvo, da so kasneje sprejeli orožje od okupacijskih sil za samoobrambo na domačih tleh, ne kolaboracija s sovražnikom.

7) V kakšni meri je mogoče pripisati konec diktature domnevnim liberalnim komunistom?

Ali je mogoče pripisati potres tistim, ki prvi zbeže na varno? Komunizem se je zrušil po vsej Evropi pod težo lastnih laži, zločinov in teoretičnih zmot na filozofskem, socialnem in gospodarskem področju. Sesul se je v svojo lastno praznino. Le „bit“ resnično obstoja. Zmota in laž pa nimata lastne biti, ker sta le odsotnost resnice, kot je smrt odsotnost življenja, krivica odsotnost pravice in zlo odsotnost dobrote. Sta izraz ne-stvarnosti, ki se skriva pod različnimi videzi. Na ne-realnosti pa ni mogoče graditi ne osebnega življenja, ne družbenih struktur. Celo „videz“, je mogoč le zaradi razpršenih ostankov resničnosti, katere vsebuje vsaka zmota in vsaka kolikor toliko verjetna laž. Težje razumljivo, kot zakaj se je komunistični sistem sesul, utegne biti, kako je mogel toliko časa obstati. Tega ni pripisovati le njegovi nasilnosti, marveč predvsem drobce resnice, okrog katere se je vztrajno grmadila neresnična, zlagana in prav zato nujno nasilna struktura videza. Ta ga je končno pokopala pod težo svoje ne-biti. Zaskrbljujoče je, da skušajo nekateri vedno znova graditi družbo iz razvalin starih videzov, mimo moralnih vrednot, ki edine omogočajo stik s trdno realnostjo.

8) Kakšen naj bo obračun zgodovine nad petdesetletjem diktature. (Osebnosti, politika, gospodarstvo, šolstvo, kultura, zdravstvo, življenjski stil, narodna zavest.)?

Zgodovina ne dela obračunov. Obračun zahtevajo osebe, to je ljudje in Bog. Ljudje, ki jim je mar moralnih, kulturnih, narodnih vrednot, bodo petdesetletno delovanje totalitarnega sistema (ki je vse več od politične diktature) presojali strogo. Na vseh navedenih področjih je naš narod utrpel v tem

obdobju veliko škodo. Bog pa bo sodil ljudi po njihovih namenih v skladu s svojimi zapovedmi, v neskončni pravičnosti in usmiljenju.

9) Kakšno je bilo v petdesetletju nesvobode vedenje in ravnanje slovenske kulture?

Glede tega, menim, da ni mogoče posploševati, ne da bi - tako ali drugače - delali krivico. Sicer pa slovenska kultura ni vezana le na matične pokrajine, kjer je bilo svobodno izražanje včasih onemogočeno in včasih omejevano. Zamejstvo in zdostvo, kot del istega kulturnega prostora, sta to obdobje doživljala drugače, a ne z manjšo odgovornostjo.

10) Holokavst in državna neodvisnost Slovenije: sta se ta dva dogodka dovolj globoko vtisnila - v svoji tragičnosti in svoji veličini - v slovensko narodno zavest?

Nikakor! Vse preveč rojakov živi kot ljudstvo brez spomina in brez ponosa. Ideologija, ki je sistematično trgala iz ljudske zavesti spoštovanje do osebnega in narodnega življenja, je pustila za seboj tragično brezbriznost, ki je pripravljena le na neodgovorno potrošniško miselnost novega sistema. Tragičnost in veličina sta dojemljivi le ljudem, katerim nista tuja pojma osebne časti in moralnih vrednot.

11) Kakšen nauk ali vsaj namig lahko slovenski kristjan povleče iz dogodkov izpred petdesetih let za ravnanje sedaj in v prihodnje?

Biti kristjan ni lahko. Sprijazniti se moramo s plavanjem proti toku, z žrtvijo in s križem, hkrati pa se zavedati svoje odgovornosti za svet, za moralno in materialno zdravje bližnjih, za skupno blaginjo, kjer so neločljivo povezane človekova stvarnost in duhovnost, osebnost in družbenost. To odgovornost vzamemo nase tisti hip, ko svojo vero resnično sprejmemo in se je oklenemo. Spoštovati moramo bližnje, tudi kadar mislijo različno, hkrati pa biti kritični do vsebine njihovih mnenj. Strpnosti, ki je naša človeška in verska dolžnost, ne smemo razumevati kot relativizem, ki utegne biti najtrši preskušni kamen za rod kristjanov, ki prihaja. Jasnost v idejah, trdnost v načelih in obzirnost v dejanjih je kot vedno tudi zdaj za kristjana zahteven, napora vreden, izziv.

Buenos Aires, maja 1995

Domobranstvo na Slovenskem

BOŽIDAR FINK

(3)

DOMAČA VARNOSTNA SILA

Vodstvo komunistične partije si je po namenih Kominterne nasilno prisvajalo monopol nad odporniškimi težnjami proti okupatorju z namenom, da si zagotovi oblast po vojni in po svojih zamislih preobrazi slovensko družbo. Hotelo je izvesti socialno revolucijo, za katero mu je okupacija ponudila edino priložnost. Narodnoosvobodilni boj mu je bil pretveza za revolucijo, njegovi partizanski oddelki pa so usmerjali vse sile v uničevanje domačih idejnih nasprotnikov. Pred tem početjem ljudstvo ni imelo skoraj nobenega varstva. Domača policijska služba je delovala brez orožja kot nemočno redarstvo, okupacijske sile pa so skrbele samo za svojo varnost in za splošno civilno upravo.

Po haaški konvenciji iz leta 1907 je skrb za svojo varnost res poglavitna pravica okupatorja in tam so določene tudi njegove pristojnosti. Po tej konvenciji pa je okupator dolžan vzdrževati javni red, torej skrbeti za preskrbo in varnost prebivalstva zasedenega ozemlja. Po 43. členu pravilnika te konvencije „mora okupator, potem ko moč zakonite oblasti dejansko preide v njegove roke, storiti vse, kar more, da se najboljše vzpostavita in zagotovita red in javno življenje, in to ob spoštovanju zakonov, ki veljajo v deželi, razen kadar je to popolnoma nemogoče“. Iz tega določila mednarodnega vojnega prava se izvaja sklep o okupatorjevi pravici in dolžnosti, da dopusti in vzdržuje domačo varnostno službo, če s svojimi organi ne more braniti javnega reda in zagotavljati splošnih življenjskih možnosti, ker bi to ne bilo v njegovi neposredni pristojnosti ali ker bi delovanje njegovih organov ne moglo biti učinkovito. Ker je okupator dolžan omogočati delovanje domačim rednim sodiščem, mora dopuščati tudi domačo varnostno službo, ki je pomožna sila sodne oblasti. Če torej ni mogoče očitati prestopka proti domovini in narodu sodniku, ki pod okupacijo izvršuje represivno oblast po že storjenih kaznivih dejanjih, tega ni mogoče očitati niti pripadnikom oborožene varnostne sile, ki izvršujejo preventivno službo ali sodelujejo s sodno oblastjo z iskanjem in prijemanjem kršilcev javne-

ga reda, službo pa opravljajo z orožjem, ki jim ga je izročil okupator.

Okupator je torej upravičeno dopustil, da se oblikuje domača oborožena sila za varstvo prebivalstva pred nasiljem, zato so domačini upravičeno vstopali v to službo, čeprav so jo morali izvrševati v okviru okupatorjeve nadomestne pristojnosti. Domobranci so se zavezali za boj z orožjem in njihov neposredni namen je bil varovati življenje in dobrine, ki so v življenju potrebne. Kljub prevladujoči idejni usmerjenosti domobranstvo ni bilo namenjeno ne propagiranju ne zatiranju ideologij kot miselnih sistemov. To je pomembno poudariti, ker se je domobranstvo pravno označevalo kot dovoljena domača varnostna sila, ki je bila daleč od privzemanja okupatorjevega miselnega sistema.

OZNAČITEV NASPROTNIKA

Domobranstvo je bilo namenjeno boju proti „banditom in komunizmu ter njegovim zaveznikom“. Izraze je treba umeti v strogem pomenu in jim pripisovati le takšno vsebino, kakršno so takrat imeli v mislih tisti, ki so prisegali.

Najprej je treba ugotoviti, kako naj se razume besedna zveza „banditom in ko-

munizmu“. Po preprosti besedni razlagi bi bilo namreč moč sklepati, da se je domobranstvo zavezalo za boj proti dvema nasprotnikoma, banditom in komunizmu. Taka razlaga bi bila logično in zgodovinsko zgrešena. Proti komunizmu kot miselnemu sistemu se ni mogoče bojevati z orožjem, za obrambo pred navadnimi kriminalci pa ni bila v naših časih potrebna taka oborožena sila. Omenjena besedna zveza je primer nenatančnega izražanja v našem jeziku in jo je treba preoblikovati v „komunističnim banditom“. Ta oblika se pogosto navaja v besedilu prisega.

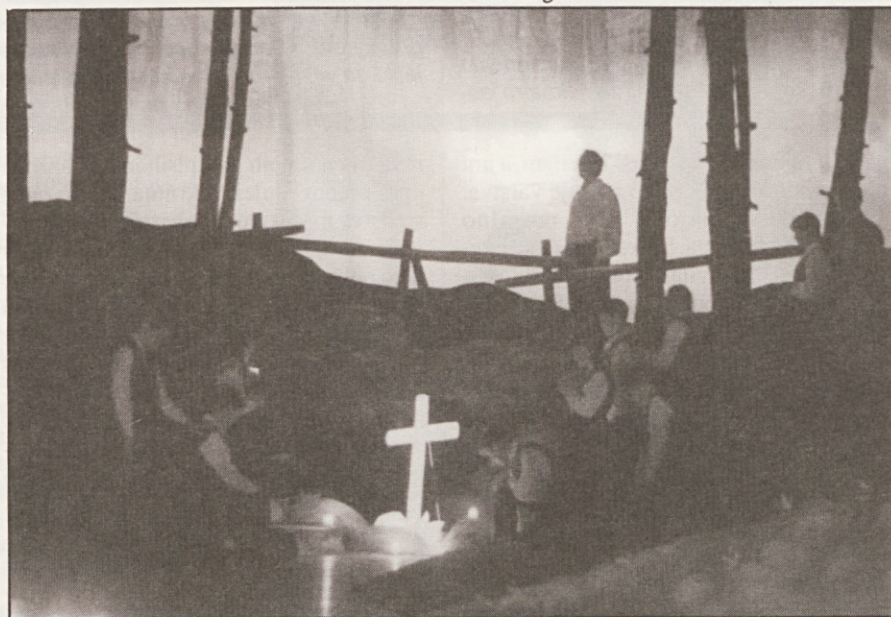
Domobranstvu so bili torej nasprotnik v boju najprej komunistični gverilci, ki se v prisegi omenjajo z besedo banditi.

V splošnem izražanju so banditi ljudje, ki se zaradi izvrševanja krivičnih nasilnih dejanj družijo v skupine, bande. Za take je velik del prebivalstva štel komunistične partizane, ker so organizirano strahovali ljudstvo, ki ni bilo z njimi. Čeprav so nekatere med njimi vodili dobri nagibi, je bil odvraten splošni način njihovega početja. Del ljudstva, ki njihovega ravnanja ni sprejemal, jih je imel za hudodelce.

Tudi po mednarodnopravni presoji je mogoče označevati takratne partizane za bandite. Izraz sicer ni izrecno uveljavljen v formalnih virih mednarodnega prava, v praksi pa se izmenoma uporablja skupaj z drugimi izrazi, npr. prostostrelci, irregularni oddelki idr., za bojevnike, ki nastopa-

Letošnja spominska akademija v Našem domu v San Justu

Foto: Marko Vombergar

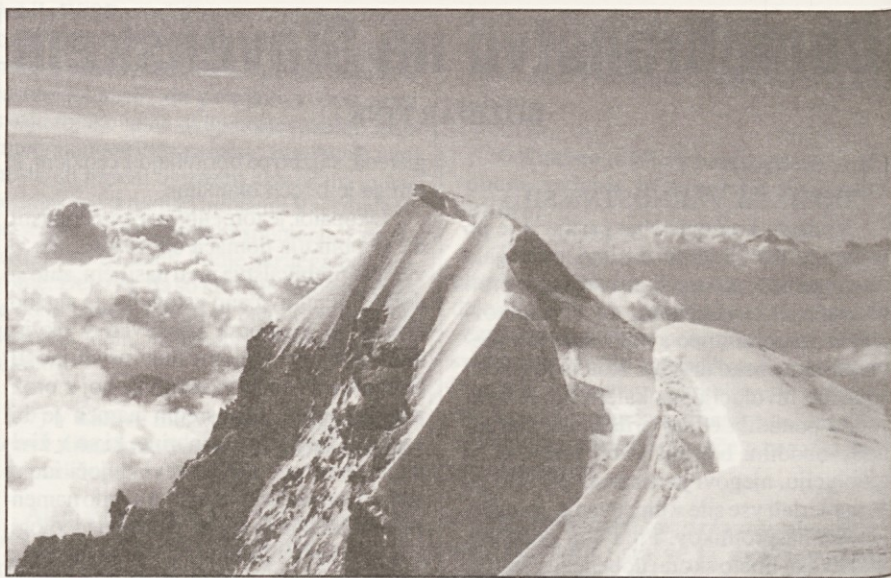

URA EVROPSKE RESNICE za Slovenijo

Kaj počnemo Slovenci sami s seboj?

Podpisani slovenski intelektualci, umetniki, znanstveniki, med nami tudi člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter mednarodnih znanstvenih združenj, ugotavljamo, da Slovenija sedem let po prvih demokratičnih volitvah vse bolj zaostaja za evropskimi kulturnimi in demokratičnimi standardi. Čedalje jasnejše izločevanje Slovenije iz krogov držav, ki so zrele za evropske povezave, je predvsem posledica dejstva, da je notranje življenje naše države vse manj dinamično, da vse bolj poteka v starih okvirih in je zato razvoj blokiran... Kot prepričani slovenski Evropejci menimo, da lahko Slovenija v evropske povezave vstopa samo tako, da v javnem življenju sama vzpostavi najvišja evropska kulturna, etična, politična, pravna in gospodarska merila. To ni odvisno od nikogar drugega razen od nas samih... Vprašanje naroda na Slovenskem še enkrat v zgodovini ni vprašanje o tem, kaj počnejo drugi z nami, ampak vprašanje o tem, kaj počnemo Slovenci sami s seboj. In to velja predvsem za stanje demokracije v naši državi...

Ko smo si prizadevali za samostojno državo, smo se zavzemali za nekatere jas-

ne cilje, ki jih znotraj tedanje komunistične Jugoslavije ni bilo mogoče doseči: za vzpostavitev parlamentarne demokracije evropskega tipa, za uvedbo socialnega tržnega gospodarstva, za obravnavanje lastnine po evropskih merilih in standardih, za varstvo človekovih pravic, za medijsko svobodo in pluralnost, za popravilo krivic, ki jih je povzročil totalitarni režim, za ohranitev in rast slovenske kulture, ki nas postavlja v družbo evropskih narodov kot polnovredno in enakopravno skupnost, za povezovanje Slovencev v zamejstvu in zdomstvu z matično domovino.

Danes z veliko skrbjo spoznavamo, da nobenega od teh ciljev nismo dosegli in izpolnili v upravičeno pričakovanem obsegu. Nasprotno, obseg moči in način vladanja, ki ga v Sloveniji označujemo s pojmom

kontinuiteta, narašča.

Kdo vlada in kako?

Imamo formalno demokracijo, toda skoraj vse centre moči zasedajo ljudje, ki so si oblikovali mišljenje in metode vladanja v času enostrankarskega sistema, najsi v njegovih povsem totalitarnih, najsi bolj liberalnih, vselej pa nedemokratičnih obdobjih. Ameriški kongresniki, ki so pred časom obiskali slovenski parlament, so postavili preprosto in jasno vprašanje: ali so ti ljudje spremenili svojo politično filozofijo? Odgovori v parlamentu so bili vsakršni, naš odgovor pa je enako jase, kot je bilo postavljeno vprašanje: niso.... Dejstvo, da je predsednik države nekdanji dolgoletni predsednik Centralnega komiteja Zveze komunistov in da je bil predsednik sedanje slovens-

jo proti tujim rednim vojaškim silam, a jim mednarodno vojno pravo ne daje varstva. Te oznake nimajo v sebi moralno slabšalnega pomena. Sporazumi med državami, katerih pravila so prešla v splošno veljavno mednarodno pravo, določajo pogoje, pod katerimi štejemo nasprotnike za bojevnike, ki jih varujejo vojna pravila. Taki so poleg pripadnikov rednih državnih oboroženih sil tudi člani nerednih skupin, če izpolnjujejo naslednje pogoje: morajo biti podrejeni poveljstvu, ki je odgovorno vrhovni državni oblasti ali ki vsaj poveljuje v njenem imenu; nositi morajo na daljavo viden razpoznavni znak; orožje morajo nositi očitno in se morajo pri bojevanju

ravnati po vojnih predpisih in običajih, ki npr. prepovedujejo okrutna in zavratna sredstva in taktiko ter ukazujejo blago ravnanje z ujetniki, ranjenci in bolniki. Kdor ne izpolnjuje vseh teh pogojev, se ne šteje za bojevnika in lahko sovražnik z njim ravna, če ga ujame, po svoji volji brez pravne omejitve. Ta določila so veljala ves čas zadnje svetovne vojne in so bila potrjena leta 1947 z ženevsko konvencijo. Slovenski partizani v času prisega niso izpolnjevali že prvega pogoja, zato niso mogli veljati za bojevnike in so bili po mednarodnem pravu nezavarovani prostostrelci. Poveljevalo jim je vodstvo komunistične stranke, ki je bila prepovedana po velja-

vnem zakonu. Bili so v sovražnem razmerju z zakonito begunsko vlado; z oddelki in emisariji jugoslovanske vojske v domovini pa so bili v bojnem stanju.

Partizanom v Jugoslaviji ameriško sodišče za sojenje vojnih zločincev v Nürnbergu ni priznalo pravnega položaja bojevnikov. To sodišče je oprostilo feldmaršala Wilhelma Lista obtožbe, da je ukazoval streljati ujetе gverilce, z naslednjo utemeljitvijo: „Gverilske skupine, ki so nastopale proti nemškim četam na Balkanu, povečini niso izpolnjevale vojnih pravil, ki bi jim dajala pravice rednih bojevnikov.“

Se nadaljuje

ke vlade predsednik predsedstva nedemokratske jugoslovanske države in voditelj gibanja neuvrščeni, ni sporno samo po sebi. Navsezadnje sta prišla na oblast na demokratičnih volitvah... Sporna je njuna praksa, ki je posledica stare politične filozofije. Ostal je avtoritarni način vodenja, ostala je nepripravljenost na dialog, oblast s pomočjo medijev in sodstva de facto obvladujejo ljudje prejšnjega režima... Vlada si je neposredno podredila tajne službe. Ko je opozicija zahtevala, da zasede vsaj v parlamentu mesto nadzora nad tem občutljivim resorjem, ji je bila ta možnost odvzeta, nadzor je pripadel stranki, ki podpira vlado. Enako velja za nadzor nad proračunskimi sredstvi. To je samo nekaj konkretnih primerov iz zadnjega časa. Splošno stanje je tako, da se z opozicijo prav tako kakor s kritičnimi glasovi v tej družbi ravna na stari način: obravnavani so kot nadomestek za nekdanjega razrednega sovražnika. Tako jih, žal, obravnavajo tudi mediji.

Tudi formalna delitev oblasti na zakonodajno, sodno in izvršno ni prinesla velikih sprememb v upravljanju države. Oblast je ostala v rokah ljudi prejšnjega režima, ki njeno izvajanje nadaljujejo po starem vzorcu enotnosti oblasti...

Dejanski nosilci oblasti se v takem položaju vedejo, kot da so nad pravom, kot da v ničemer niso vezani z normami pravnega reda, katerega so sicer sprejeli. Protustavnost zakonov postaja skoraj normalen pojav. Nujne intervencije ustavnega sodišča to ustanovo spreminjajo skoraj v neke vrste parazonodajni organ. Če je za pojem pravne države zlasti značilno, da so tudi najvišji državni organi strogo zavezani pravnim normam, ki so jih sami izdali, tako ravnanje oblasti v temelju zanika pravno naravo naše države. Ob tem pa isti ljudje, ki zavestno kršijo ustavo, pripravljajo politične in medijske kampanje zoper ustavne sodnike in ustavno sodišče, tisto instanco, ki očitno pri ljudeh še edina uživa zaupanje.

Nasprotno pa o sodnikih, ki so izrekli v prejšnjem režimu hude politične obsodbe in kršili človekove pravice in vrsto mednarodnih norm, ki jih je podpisala tedanja Jugoslavija, ni bila izrečena jasna beseda: beseda o etični odgovornosti in strokovni nedopustnosti njihovega tedanjega početja, ki se ne sme ponoviti nikoli več...

Sodni postopki so izjemno dolgotrajni, spektakularni primeri ne dobijo sodnega epiloga (orožarske afeze, politična korupcija, podtalne igre tajnih služb), državljani pogosto ne more do svojih pravic...

Posledice takšnega stanja so tu: zaupanje v sodni sistem je med državljani Slovenije na najnižji mogoči točki. Pravni red ne deluje, takšno stanje pa dobiva razsežnosti sistematičnega kršenja človekovih pravic.

Last in oblast

Lastnina se v slovenski državi ne obračuna po evropskih standardih. 200.000

Praški nadškof Josef Beran - žrtev nacizma in komunizma

Praška nadškofija je začela uradni postopek za razglasitev nekdanjega praškega nadškofa in kardinala Josefa Berana za blaženega. Sedanji praški nadškof in kardinal Miloslav Vlk je za postulatorja škofijskega postopka imenoval dekana katoliške teološke fakultete v Pragi, zgodovinarja prof. Jaroslava Polca.

Josef Beran je bil rojen 29. septembra 1888 v Plznu. V duhovnika je bil posvečen leta 1911 v Rimu. Leta 1928 je bil imenovan za profesorja pastoralne teologije na katoliški teološki fakulteti v Pragi, leta 1932 pa za rektorja bogoslovnega semenišča.

Leta 1942 so ga zaradi javne kritike nemških okupacijskih sil prijeli in zaprli v koncentracijsko taborišče Dachau, kjer je ostal do leta 1945. Novembra 1946 je bil imenovan za praškega nadškofa.

Ko so komunisti februarja 1948 prevzeli oblast, je nadškof Beran v pastirskem pismu in v pridigi povedal svojo kritično in zaskrbljeno besedo. Nadškof Beran je tudi ja-

vno protestiral, ko je komunistični režim razpuščal katoliške šole, zatiral katoliški list in omejeval versko svobodo. Na telov 1949 je v pridigi v stolnici sv. Vida posvaril pred Katoliško akcijo, ki so jo komunisti ustanovili kot protiutež že obstoječi in od Cerkve priznani organizaciji. Člani komunistične tajne službe so zmotili Beranovo pridigo ter nadškofa najprej vtaknili v hišni pripor. V naslednjih letih so mu onemogočali opravljanje škofovske službe.

Oktober 1963 je bil po tajnih pogovorih med praško vlado in Svetim sedežem „pomiloščen, vendar ne izpuščen“. Januarja 1965 ga je papež Pavel VI. imenoval za kardinala, nato pa je po dogovoru s praško vlado sledil njegov odhod v Rim. V Prago se ni smel več vrniti. Njegovi posmrtni ostanki počivajo v kripti bazilike sv. Petra, življenjska usoda pa je bila podobna usodi madžarskega kardinala Mindszentyja in ukrajinskega Slipyja, ki sta morala pod komunizmom prav tako zapustiti domovino.

Marca 1997 je bil krščen v Bariločah MARKO MAVRIČ, sin Marjana in Danice roj. Jerovšek

ljudi čaka, da se jim vrne imetje, odvzeto z revolucionarnimi ukrepi. Denacionalizacijski zakon, ki ga je sprejel prvi demokratični parlament, se ne izvaja. Namesto tega se stalno ponavljajo poskusi, da bi ga spremenili, še enkrat v škodo razlaščenecv. V nekaterih primerih, denimo pri vračanju gozdov Cerkev, se v javnosti uprizarjajo demagoške kampanje, namesto da bi se dosegel trezen dogovor o obsegu vračanja oziroma odškodnini, kakor so to že uredile druge postkomunistične države...

Namesto jasne težnje k vzpostavitvi socialnega tržnega gospodarstva in pametno izdelanega ekonomskega in socialnega programa imamo slabo nadzorovano privatizacijo. Vladajoča skupina je, spet s pomočjo sodstva in medijev, pometla pod preprogo vrsto najhujših malverzacij. Razvpite privatizacijske afele, ki so imele hude posledice za gospodarstvo in družbeno premoženje, so ostale nerazjasnjene...

Delavci so nezaščiteni. Najmočnejši, nekdanji režimski sindikati so personalno in po svojem delovanju ostali izvrševalci nalog včerajšnjih in današnjih oblastnikov.

Ohranili so tudi premoženje, ki ga niso pripravljali deliti z novimi sindikati, ustanovljenimi v času resničnega boja za delavske pravice, ki je potekal hkrati s prizadevanjem za demokracijo...

Svoboda tiska po slovensko

Ob tolikokrat omenjanih medijih ni mogoče mimo nujne obravnave tega, za demokracijo ključnega področja...

Povsem predvidljivo sta po pisanju našega tiska zmeraj vsega krivi opozicija in kritična javnost, ne pa ljudje in stranke, ki so v vladi. In to velja za vsa področja, od gospodarskega do financ, od šolstva do kmetijstva. Slovenija je po svojem tisku unikaten primer v demokratičnem evropskem prostoru.

Ljubljanski dnevnik, samo za primer, objavlja tako rekoč vsak dan kot svoje komentarje prispevke dozdevno „neodvisnih“ piscev, ki pa so, ne da bi bilo to povedano, funkcionarji stranke na oblasti. Nacionalni radio se v svojih „humorističnih“ oddajah brez sleherne pietete ob slovesni maši za tisoče pobitih v Rogu bebasto

norčuje iz žrtev komunističnega nasilja...

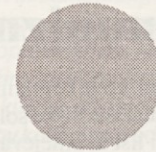
Težava z mediji v Sloveniji pa ni samo v tem, kar pišejo, ampak tudi v tem, česar v njih ni, v tistem, kar ponaredijo, zamolčijo ali potisnejo povsem na obrobje. Pogosto gre za stvari, ki so pomembne za stanje v družbi in državi.

Sploh ni čudno, da se kritika spet umika v marginalne, včasih celo ekstremne skupine, saj se sistematično marginalizira tudi kritika intelektualnih elit, namesto da bi tako objektivna informacija kot kritika pulzirali v vsakodnevnem krvnem obtoku demokratičnega družbenega organizma...

Poskusi prave pluralizacije medijskega prostora so se v zadnjih letih praviloma izjalovili, zlasti časopisni prostor se ožji. Tisti, ki bi bili mogli in morali ustvariti svoboden pretok idej in prostega komentarja, so ostali pri svoji stari politični filozofiji. Časopisne hiše so iz socializma prinesle celotno infrastrukturo, naročniške mreže in ustrezno profesionalno znanje. Namesto da bi ga dale na razpolago širokemu spektru demokratičnega življenja, so ga postavile v službo ene politične opcije; po toliko letih in toliko prebranih člankih je že mogoče reči, da v službo tiste miselnosti, ki se v političnem življenju na splošno označuje kot postkomunistična kontinuiteta...

Slovenski mediji so klavrn odsev razporeditve politične moči. Redki posamezniki

12. aprila 1997 je bil krščen v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu MARJAN VOMBERGAR, sin Markota in Andrejke roj. Selan.

Drugo evropsko ekumensko srečanje

V Gradcu, prestolnici avstrijske Štajerske, je od 23. do 29. junija 1997 potekalo drugo evropsko ekumensko srečanje. Pod geslom „Sprava - božji dar in izvir novega življenja“ sta ga pripravila Konferenca evropskih Cerkev in (katoliški) Svet evropskih škofovskih konferenc. Na njem je sodelovalo blizu 10.000 zastopnikov raznih krščanskih Cerkev in prvič tudi judovske skupnosti iz 44 evropskih držav. Med visokimi cerkvenimi dostojanstveniki so bili: ruski patriarh Aleksij II., kardinala Martini in Etchegaray, armenski katolikos Karekin I., romunski pravoslavni metropolit Daniel Giobotea in drugi. Ob koncu srečanja so ses-

tavili tri dokumente. Prvi je teološki in poudarja dolžnost evropskih kristjanov, da se trudijo za edinost, da ne bodo več „slabi glasniki“ sprave. Drugi dokument vsebuje vrsto navodil, kaj je treba storiti, da se priporočilo prvega uresniči. Tretji dokument so naslovlili „Sporočilo iz Gradca“ in v njem je med drugim rečeno: „Na to ekumensko srečanje smo prišli ne le zato, da si izmenjamo misli in izkušnje, temveč, da bi prišli od besed k dejanjem, zavedajoč se, da naša razdeljenost in sovražnosti nenehno povzročajo spore in predstavljajo oviro, da daru sprave ni mogoče videti.“

Silvester Čuk

med uredniki in novinarji to sliko popravljajo, vendar splošnega stanja ne morejo spremeniti.

Kultura na obrobju

Slovenska kultura je od svojih začetkov splet sprejemanja evropskih in razvijanja izvornih duhovnih silnic. Prav zaradi tega dejstva smo Slovenci v dvajseto stoletje vstopili kot formiran evropski narod. V območju kulture se je v težkih zgodovinskih razmerah vzdrževala nacionalna identiteta, izvorna slovenska umetnost in mišljenje sta kljub takšnim razmeram dosegali najvišje, evropsko primerljive dosežke. V Evropi danes poteka združevanje prav na osnovi spoštovanja in razločevanja kulturnih identitet. Slovenska kultura z vključevanjem v Evropo nima in ne bo imela nobenih težav. Vendar za to potrebuje ustrezne razmere in razumevanje tistega specifičnega položaja, ki ga je kultura imela pri Slovincih skozi zgodovino in v novejšem času, podobno kakor pri drugih manjših evropskih narodih...

Po osamosvojitvi je bilo naravno pričakovanje, da bosta kultura in celotno duhovno področje zaživel razbremenjeni državotvorne funkcije in se uskladili z lastnimi zakonitostmi. Oblastna politika je sprva res pristala na znani model državne distance do umetnostnih in kulturnih „spo-ročil“, odrekla se je tudi nekdanji totalitarni instrumentalizaciji kulture, vendar je celotno sfero porinila na megleni rob družbenega obzorja in jo tam razbila na posamezne delčke, stroke, predale, namesto da bi se slovenska družba ustvarjalno utemeljevala na njenih izročilih. Dosegla je drastično zmanjšanje njenega vpliva na oblikovanje duha časa in družbenega smisla.

Zelo podobno poteka postopek v šolstvu, v katerem se v znani kurikulumni kolobociji iz učnih vsebin vztrajno in sistematično črtajo formativni predmeti iz umetnostnega in duhovnega območja. Pošten in objektivni pogled na slovensko novejško zgodovino še zmeraj ni našel prostora v šolskih programih, nenehne reorganizacije in zmeraj novi eksperimenti iz laboratorijev usmerjenega šolstva hromijo delo na šolah, učitelje, učence, dijake in starše pa spravljajo v obup...

Katastrofalno se je poslabšal položaj slovenske knjige: njena obdavčitev, zapiranje knjigarn, pomanjkljiva pomoč knjižnicam, vse to je samo še dokaz več za napačno kulturno politiko. Napačno je ra-

zumljena tudi vloga nacionalnih kulturnih ustanov, katerih naloga je, da ohranjajo tradicijo in pospešujejo živo ustvarjalnost...

Položaj je skratka takšen, da se prenovljena politična garnitura regulativno in represivno ne vtika več v pojave in gibanja duhovne sfere - jih pa izrinja iz družbene zavesti. Kot protiutež podpira provincialno navlako, od katere upravičeno pričakuje podporo ne le v volilnih intervalih, marveč tudi zaslombo za podaljševanje tranzicijske epohe, ki ji zagotavlja podaljševanje vladavine. Ob vključevanju v Evropsko zvezo se ta politika vede, kakor da v te procese vključuje nekakšno amorfno gmoto, ki je zainteresirana samo za „pretok blaga“ in ji je duhovna podoba prihodnje Evrope, h kateri bi morali tudi mi prispevati svoj tvorni, identifikacijski delež - odvečna, „romantična“ izmišljotina.

Politična praksa tudi slovenske znanosti ne obravnava celovito, temveč jo prilagaja tranzicijskim potrebam, kolikor ji seveda znanost sama to dopušča. Vsi vemo, da je materialno podhranjena in organizacijsko razdrobljena, naravnana bolj po birokratsko zastavljenih modelih financiranja kakor po svoji notranji logiki. Še zmeraj se ohranja jo socialistični raziskovalni giganti, medtem ko univerza, ki je v razvitem svetu vodilna ustanova pri izobraževanju raziskovalcev, živetari na obrobju...

Kako stopamo v Evropo?

Ni naključje, da so pri združevanju Slovenije Evropski zvezi vodili in izvajali povsem nekompetentni ljudi. Vlada in parlament pri vključevanju v mednarodne tokove nista znala uporabljati načel evropske diplomacije, ki vsebujejo seveda dosledno in trdo pogajanje za uveljavljanje slovenskih interesov, temveč sta uporabljala balkanske prijeme izigravanja, šarla-

tanskega improviziranja in goljufivih obljub. Proti tistim, ki so takšne balkanske metode kritizirali, so se v javnosti sprožale neokusne gonje. Kritiki vladnih balkanskih diplomatskih prijemov niso nasprotniki resničnega in vsebinskega vključevanja v Evropo.

Predsednik vlade nas je s svojimi ekipami pripeljal v položaj, da moramo izpolnjevati pogoje, ki jih evropska skupnost ne zahteva od nobene druge pridružene članice. Ti pogoji so vsebovani v zdaj končno znanem „španskem kompromisu“, ki ga je vlada tako dolgo skrivala pred javnostjo. Slovenija je po tem kompromisu postavljena v izjemno podrejen položaj. Vlada nas je s svojo nekompetentnostjo, s svojim mečkanjem, prikrievanjem in manipuliranjem javnosti pripeljala pred izvršeno dejstvo in v položaj, ko za Slovenijo ni dobra nobena od rešitev.

Očitno je, da vlada hoče doseči takšen

9. junija 1997 sta bili krščeni v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu dvojčici MARIJA CECILIJA in MARIJA LUCIJA ŠTEFE, hčerki Nejkota in Milene roj. Svetlin.

način vstopanja v evropske integracije, ki naj bi silam kontinuitete potrdil in pridobil legitimnost v mednarodnem svetu, še posebej pa na domačem prizorišču, njenim ljudem zagotovil še dolgo vladavino na stari način in jim ohranil priposestovane pozicije.

Ob tem je treba povedati, da je slovenska država močno zanemarila skrb za manjšine in izseljence. Slovenska manjšina v Italiji na primer preživlja eno najtežjih kriz v svoji zgodovini, zlasti po krivdi katastrofalne gospodarske in ideološko ločevalne politike po diktatu ljubljanskih nekdanih in še zmeraj delujočih partijskih gremijev. Slovenci po svetu, ki so se med časom osamosvajanja zblížali in začeli presegati politična razhajanja, so spet razdeljeni, politika Slovenije razkol kvečjemu pogloblja...

Podpisniki menimo, da moramo v Evropsko zvezo vstopiti po evropskih demokratičnih standardih, izkazovati pa jih moramo tudi v notranjepolitičnem življenju. To seveda ne bo mogoče, dokler se bo stanje, kakršno imamo v politiki, upravljanju države, sodstvu, gospodarstvu, medijih in kulturi, generiralo iz kontinuitete s totalitarnim režimom.

Breme preteklosti

V Sloveniji je bilo po vojni brez sodnih procesov pobitih več kot 10.000 ljudi. Po ocenah parlamentarne preiskovalne komisije je šlo skozi politične sodne postopke in

processe 28.000 državljanov. Poleg tega je bilo izvensodno poslano na prisilno delo več tisoč državljanov, ker so „ljudski odbori“ imeli pravico izrehati prostostne kazni do treh let. 200.000 državljanom je bilo odvzeto premoženje. Brez sodnih sklepov so bile iz obmenjega pasu izseljene družine, ki jih je Komunistična partija ocenila kot politično nezanesljive. Po istem postopku so izljučevali iz srednjih šol dijake in jim preprečevali študij na univerzi. Mnogo strokovnjakov, od podjetij do univerze, je ostalo brez službe zaradi političnih verbalnih deliktov. Po vojni je bilo v montiranih procesih zaprtih več kot 200 duhovnikov. Nemalo pisateljev, publicistov in novinarjev se je zaradi svojega pisanja znašlo v zaporu.

Za poveljno politično nasilje, med katerim so bili storjeni celo izraziti zločini, vse do danes niso bili imenovani krivci, krivice niso bile popravljene tako rekoč nikomur. Še več: nekatere poveljne zločine nad lastnim prebivalstvom celo javno zagovarjajo in jih označujejo za nujna ali celo domoljubna dejanja. Montirani politični procesi, od najbolj znanih do manjših, niso bili razveljavljeni. Kar se dogaja na tem področju, je na robu pameti: po krivem obsojeni ljudje morajo danes, če se hočejo oprati „krivde“, sami dokazovati svojo nedolžnost. Poznamo primere, ko so morale včerajšnje žrtve političnega preganjanja v demokratični Sloveniji na sodišču dokazati, da v tistih časih niso spodbokpavale socialističnega sistema

ali žalile predsednika Tita in drugih komunističnih veljakov. Na znanem tolminskem procesu proti primorskim duhovnikom je tožilec umaknil obtožnico leta 1996; ampak v petdesetih letih so ti obsojenci prebili dolga leta po zaporih, rehabilitacije pa še do danes niso dočakali.

Namesto obsodbe poveljnih zločinov in drugih postopkov totalitarnega režima se v današnji Sloveniji nadaljuje načrtno pona-

PISMO MISIJONARKE

Tajska, 7. julija 1997

Dragi g. Jože Škerbec,
urednik „Duhovnega življenja“!

Zelo sem Vam hvaležna za Duhovno življenje, ki mi ga zvesto brezplačno pošiljate.

Krasne letošnje številke so tu pred menoj, razen januarske, ki me žal ni našla. Vaše novice o novem ljubljanskem nadškofu so me posebno zanimale in vsako leto junija spomin na Kočevski Rog, kjer je bil med žrtvami tudi moj edini brat Marjan Novak.

Dasi sem že visoko v letih, skoro 82, sem še kar lepo misijonsko zaposlena sleherni dan, vendar za slovensko berilo si moram vzeti čas, saj sem zdaj najbrž edina Slovenka tu „v srcu jugovzhodne Azije“, kot je rekel sv. oče, ko nas je na kratko obiskal maja 1984. Budistična, morda prenašlo materialno razvijajoča se dežela s 60 milijoni prebivalcev, a komaj 250.000 katoličanov po več kot 300 letih evangelizacije, to je današnja Tajska, naš misijon...

Vsaka številka Duhovnega življenja mi je dragocena, zato spodaj pošiljam točen naslov.

Lepo pozdravljam vso slovensko skupnost v Argentini; nekateri se me morda spomnijo, med njimi sošolka iz uršulinskega učiteljskega v Škofji Loki pred več kot 60 leti: Viki Homan, ki morda še živi v Buenos Airesu? Bog blagoslovi Vaše delo za Božje Kraljestvo!

S prošnjo za molitev hvaležno pozdravlja

S. Marija Frančiška Novak, O.S.M.
Regina Cochi School
166 Charoen Prathel Rd
Chiangmai 50100 - Thailand - Asia

Recitatorka Nežka Štefe na slavnosti slovenske državnosti 28. junija v Slovenski hiši

rejanje zgodovine...

Slovenska država na tem področju v sedmih letih ni storila ničesar. To je slaba legitimacija za slovensko evropsko pot. Enako pogubno kot za naše evropske povezave je opisano stanje tudi za demokratično življenje naše republike. Demokracije ni mogoče graditi na laži in prevari. Med državljani, ki vse bolj brez upa čakajo na korenite spremembe in dinamičen razvoj, se širita malodušje in nezaupanje v demokracijo... Perspektivne postkomunistične države, ki demokracijo jemljejo zares, so z deklarativnimi dejanji in normativnimi lustracijskimi akti pretrgale s kontinuiteto totalitarnega režima. Tudi zato, ker se to v Sloveniji ni zgodilo, smo zašli v popolno relativizacijo, z njo pa v blokado političnega življenja.

Vsaj ob zadnjih dogodkih ob Natu in Evropski zvezi, ob kritičnem pisanju evropskega demokratičnega tiska, zlasti pa ob vse vidnejši notranjepolitični in gospodarski krizi bi morala za Slovenijo nastopiti urednice. Nastopiti bi moral tudi čas za sprostitev in deblokado našega političnega dogajanja. Temeljni pogoj za to je, da se izreče razločna obsodba prejšnjega režima in da se začnemo vsi vesti po pravilih evropskega demokratičnega življenja.

Prepričani smo, da moramo končno v naši državi z deklarativnimi in normativnimi akti jasno in nepreklicno presekati popkovi-no, ki nas veže s totalitarnim sistemom.

Kako naprej?

Sedem let po prvih demokratičnih volitvah in šest let po osamosvojitvi je bil potreben širši uvid v nerazveseljeno stanje slovenskega duha, ki je pripeljalo do kritičnega stanja slovenske demokracije... Menimo, da se morajo vse tri veje oblasti, torej politične stranke na oblasti in v opoziciji, vlada, predsednik države, sodstvo, ob njih pa organizirani delodajalci in delojemalci, mediji in vsa slovenska javnost soočiti z dejanskim sedanjim stanjem, premisliti dosedanji razvoj in se odločiti, kako naprej. Po našem mnenju je najmanj, kar je treba storiti, naslednje:

Slovenski parlament naj sprejme javno in slovesno izjavo, s katero se bo demokratična Republika Slovenija na deklarativni ravni jasno in nedvoumno izrekla za prekinitev s prejšnjim totalitarnim sistemom in njegovo prakso, ki se nadaljuje v slovenski tranzicijski dobi...

Ko bo to nujno dejanje opravljeno, bo

treba:

- ∞ urediti odnos do totalitarne preteklosti, se pravi jasno obsoditi povojne zločine, imenovati institucije in osebe, ki so jih odredile, ter popraviti krivice, kolikor je mogoče, vrniti dobro ime vsem žrtvam političnega zatiranja, sestaviti seznam vseh žrtev, kulturno označiti vsa množična grobišča in objaviti vse izsledke;
- ∞ razveljaviti vse politične sodbe, vse sodbe po členih o sovražni propagandi in verbalnem deliktu, ne da bi po totalitarnih zakonih obsojeni morali za to prositi;
- ∞ uresničiti ideje in zahteve slovenske ustave glede pristojnosti posameznih, z ustavo določenih vej oblasti ter njihovih institucij. To pomeni, da je treba uveljaviti sankcije zoper tiste, ki ne spoštujejo meja svojih pristojnosti. Dograditi je treba institucije pravne države, ki bo zagotavljala spoštovanje ustave in zakonov;
- ∞ brez odloga pravno razčistiti postopke in mahinacije v obdobju „tranzicije“, kar je eden temeljnih pogojev za uveljavljanje in uresničevanje pravne države v Sloveniji...
- ∞ ustvariti zakonske mehanizme in ozračje solidarnosti s tistimi državljani, ki so se v prehodu brez svoje krivde znašli v materialnih težavah in na družbenem obrobju;
- ∞ brez odloga pospešiti in dokončati denacionalizacijo po veljavnih zakonih, s Cerkvijo pa skleniti evropsko primerljiv sporazum o lastninskih in odškodninskih

vprašanjih;

- ∞ glede na opisano stanje medijskega prostora je nujno, da Slovenija namesto navidezne dobi pravo medijsko svobodo in pluralnost...
- ∞ ustvariti razmere za poln razvoj slovenske kulture, znanosti in šolstva, kajti edino naš jezik, znanje, dediščina, ustvarjalnost v najširšem smislu nas v evropskem prostoru potrjuje kot izvirno in vsem drugim enakopravno skupnost;
- ∞ izdelati in izvajati je treba program povezovanja s Slovenci v zamejstvu in po vsem svetu, ne glede na politične razlike;
- ∞ pridruževanje Evropski zvezi mora namesto dosedanjega mešetarjenja dobiti jasno zamišljen program, ki bo na enaki ravni združeval evropske standarde in slovenske nacionalne interese.

Že v bližnji prihodnosti - upamo, da v Evropski zvezi - nas čakajo resni izzivi. Če bomo hoteli kot državna in narodna skupnost v njej ohraniti svojo identiteto, moramo najprej sami sebi postaviti najvišja merila.

Položaj je, žal, dosegel tako porazno stopnjo, da ga ne bo mogoče izboljšati, če bomo nadaljevali po starem. Sedanje stanje terja bistven preobrat, ki bo iz tranzicijske Slovenije, z obema nogama zakopane v starih miselnih vzorcih in stari praksi, ustvaril moderno in demokratično evropsko državo.

V Ljubljani, 9. julija 1997

Čehova igra „Tri sestre“ v režiji Maksa Borštnika meseca aprila v Slovenski hiši

OB IZJAVI slovenskih razumnikov

Pomembni odlomki iz komentarja Justina Stanovnika

Skupina slovenskih intelektualcev, umetnikov in znanstvenikov je sredi julija objavila besedilo z naslovom Ura evropske resnice za Slovenijo. V naslovu je napovedano, da se bo tu govorilo o tem, kakšno je sedanje stanje Slovenije, če ga primerjamo s stanjem v Evropi...

Ko gremo od poglavja do poglavja, imamo vseskozi občutek, da hodimo po znani in neveseli pokrajini pokomunistične Slovenije. Besedilo nas vodi po razgledni poti, tako da tistemu, ki jo je z odprtimi očmi pripravljen prehoditi do konca, ostane od pomembnih stvari komaj katera skrita. Vsaka pa pusti v nas nekaj snovi, ki je vsem skupna, tako da v človeku nazadnje zagospodari občutek velike neizpoljenosti. Nekaj zelo važnega se ni uresničilo: nekaj, kar smo pričakovali, do česar smo imeli pravico, za kar ni bilo bistvenih ovir, da se ne bi moglo uresničiti. Velika možnost odhaja mimo, ker nas čas ni našel pripravljen. Boleče se zavemo svoje notranje majhnosti in nedoležnosti. Zgodovina je postavila na program ustanovitev države - ne države in demokracije, ampak zgolj države, zakaj v našem prostoru in našem času je mogoča samo demokratična država. In tega nismo naredili ali nismo naredili tako, kakor bi morali. Besedilo o tem ne pušča nobenega dvoma. Država je demokratična, če se njene ustanove, politične in upravne, zavedajo sebe, če vsaka od njih goji svojo specifično kulturo v okvirih, ki jih postavlja bonum commune - skupno dobro... Vse, kar smo prebrali, se ujema z vedenjem, ki smo ga že imeli, zato besedilo sprejemamo in mu želimo srečo na njegovi buditeljski poti med ljudmi.

In vendar. In vendar nas ob branju obhajajo razne misli. Kako naj jih izrazimo, da ne bomo prizadeli ljudi, ki jim občutljivost ni dovoljevala, da bi kot večina, molčali? Čeprav morda ne bomo našli pravega načina, bomo nekatere misli vseeno priobčili, saj besedila ne bodo v ničemer spreminjale, razen v tem, da ga bodo postavile v drugačno perspektivo.

Za stanje, ki ga opisuje Ura evropske resnice za Slovenijo, bi se dalo reči, da ne velja samo za sedaj, ampak, domala nespremenjeno, tudi za pretekla leta, do 1991. Kar je leto 1997 prineslo novega, je samo

to, da smo sedaj dobili dokaj nedvoumna znamenja, kaj si zunanji svet o tem stanju misli. Stanje samo pa, kot rečeno, ni od danes, ampak predstavlja osnovna določila našega predhoda. Tako gleda na stvari Ura resnice.

In tu se ustavimo. Kaj pa če se je v letu 1997 zgodilo kaj posebnega? Kaj pa če se je v letu 1997 zgodilo kaj tako bistvenega, da bodo nekoč temu, kar je bilo do sedaj, rekli staro, in temu, kar bo sledilo, novo? Saj vemo, da so lahko stvari, ki so po sebi prej neznatne kot velike, začetek epohalnih sprememb. Ali se je torej zgodilo kaj takega, kar bo to leto naredilo za mejnik? Oglejmo si naslednjo reč.

Do sedaj je v naši zavesti obstajal poseben vzorec, po katerem se odvija in se bo odvijal tranzicijski boj za demokracijo. Ta vzorec je temeljil na predpostavki, da obstajata v družbi dve osnovni sili: eno predstavljajo nove ali izvirno demokratične stranke, drugo pa stranke komunističnega nasledstva. Demokracija se bo v vseh njenih vidikih lahko uveljavila samo z absolutno ali relativno zmago izvirno demokratičnih sil, ki jih je nekoč predstavljal Demos, pozneje pa stranke slovenske mladosti. Ta koncept je bil jasan, razumljiv in pregleden. Bil je tudi civilen, nerevolucionaren in perspektiven...

Po zadnjih volitvah pa se je zgodilo tisto, kar je ta enostavni in pregledni sistem v osnovi spremenilo. To je bil izstop SLS iz demokratičnega bloka in vstop v koalicijo z najmočnejšo stranko pokomunističnega tabora. S tem pa je bilo starega sistema konec...

Z letom 1997 se je bistveno spremenil politični prostor. Politični prostor pa je prva postavka vsakega političnega govorjenja. In te bistvene spremembe pisci Ure resnice, kakor je videti, niso registrirali. Zakaj ne? Tu moramo spregovoriti o nekem drugem vprašanju, ki je z zgornjim tesno povezano. Zdi se namreč, da avtorji besedila temeljito poznajo politične, kulturne in duhovne pomanjkljivosti pokomunistične družbe in države; da vedo, kaj bi v tem položaju bilo treba narediti, suvereno pa gredo prek vprašanja, v kakšnem in katerem političnem prostoru pa so njihove zahteve sploh uresničljive...

Če bi bili zelo natančni, morda ne bi smeli spregledati, da so se pisci besedila nehoti zamotali v nekakšno protislovje. Ves ča govorijo o starih silah, ki da ovirajo normalno življenje demokratske države. O tem se zdi, da ne dvomijo; to je trdna točka njihovega vedenja. Istočasno pa jih imajo za dobronamerne, kakor da bi bili takšni po nekakšni pomoti. Iz česa to sklepamo? Iz tega, da očitno računajo, da se bodo prav te sile, v politiki in medijih, odzvale na njihove razumne zahteve. Da jih bodo ganili neki apeli! Kako je na primer mogoče apelirati na medije, naj spremenijo svoje manire, če pa so takšni, kakor so prikazani v besedilu? Kako je mogoče verjeti, da se bodo pokomunistični politiki - spričo njihove tradicije! - spremenili zaradi nekih besedi, pa naj bodo še tako dobro postavljene?...

To so brez dvoma dobronamerne besede, a, žal, spadajo v pobožni jezik nedeljske šole. In če besedilo zahteva, da parlament sprejme „slovesno izjavo o prekinitvi s prejšnjim totalitarnim sistemom“, ali je mogoče razumno predvidevati, da jo bo sprejel na primer parlament v sedanji sestavi?...

Posebno mesto zasluži tisti del v besedilu, ki govori o narodnoosvobodilnem boju. Čeprav se nekoliko zavedamo, koliko tvegamo, se mu ne bomo izognili. Pravi namreč, da bi parlament moral sprejeti posebno izjavo, ki „naj razloči partizanski narodnoosvobodilni boj proti okupatorju od komunistične revolucije“. Ne glede na to, kakšno preteklost kdo ima, je treba v interesu najosnovnejših dejstev glede tega reči naslednje. V resnici je tako, da je narodnoosvobodilni boj mogoče razločiti od komunistične revolucije in ga hkrati ni mogoče razločiti. Odvis-

IZ RESOLUCIJE Slovenskega svetovnega kongresa O SLOVENSKI SPRAVI

Mislimo tudi, da v naši državi in družbi še niso zagotovljene prave razmere za pravično in resnično oceno preteklosti. Ta proces, in z njim sprava, moreta delovati le v okvirih pravne države. Sprava je namreč funkcija delujoče pravne države. Ker pri nas država doslej še ni bila pripravljena zagotoviti osnovnih možnosti za začetek pravega procesa, v imenu SSK pozivamo vse državne predstavnike, naj v skladu s civilizacijskim standardom demokratičnih držav in svojimi obveznostmi do spoštovanja človekovih pravic sprejmemo naslednje ukrepe:

1. Državni zbor naj zavezuječe obsodi Komunistično partijo Slovenije in njeno delovanje med leti 1941 in 1989 kot škodljivo za slovenski narod, ker je že v prvem mesecu trojne sovražne okupacije po nalogu Sovjetske zveze zavestno začela stalinistično revolucijo in tako zanetila državljansko vojno, po prevzemu oblasti ob osvoboditvi izvedla poboje neoboroženih nasprotnikov in uvedla državni terorizem kot sistem oblasti. Od te odgovornosti za revolucijo in državljansko vojno je ne more nič odvezati.
2. Država naj se prizadeva opravičiti za krivice totalitarnega režima in naj skuša krivice simbolično in dejansko popraviti.
3. Država naj pretrga kontinuiteto z nedemokratičnim in totalitarnim režimom ene stranke. To med drugim pomeni, naj iz državnega poslovanja odpravi vse sim-

bole revolucije in nedemokratičnega sistema.

4. Vsem žrtvam vojne, revolucije, državljanske vojne, povojnih justifikacij ter vojne za Slovenijo je bilo zagotovljeno skupno vsaj eno, to je slovenstvo. Država mora po toliko letih skoraj kriminalnega, zagotovo pa civilizacijsko sramotnega zavlčevanja narediti sledeče:
 - pripraviti imenik vseh slovenskih žrtev z vsemi podatki;
 - narediti seznam in zemljevid vseh grobišč z vsemi dosegljivimi podatki;
 - po uradni dolžnosti nemudoma izdati mrliške liste za povojne žrtve ter urediti druge nerešene pravne in lastninske zadeve;
 - s primernimi obeležji, kalepo ali drugim po želji svojcev čim prej urediti vse grobove in skupna grobišča - tudi oskrunjenaa;
 - vsem slovenskim žrtvam v slovenski prestolnici postaviti skupni spomenik, ki bo hkrati grob neznanemu slovenskemu vojaku;
 - vsa odkritja novih grobišč sodno raziskati, dostojno pokopati in podatke objaviti;
 - grobnice vseh pokojnih funkcionarjev nedemokratičnega režima z javnega prostora premestiti na pokopališča;
 - vsem mrtvim in še živim udeležencem slovenske tragedije z zakonom in v zgodovinisju povrniti ugled;
5. Ker je nedemokratični režim skozi desetletja slovensko zgodovinisje prirejal potrebam svojih revolucijskih ciljev, mora država pripraviti okvir za možnost neodvisnega in objektivnega raziskovanja naše polpreteklosti s ciljem, da bo ta prikazana čimbolj pravično in objektivno.

Sprava bo še dolg proces. SSK se zavezuje, da bo proces sprave vedno in povsod podpiral. Pozivamo naše rojake: začnimo

IZ SLOVENIJE

Imenovanje. Sveti oče Janez Pavel II. je 21. maja imenoval ljubljanskega nadškofa metropolita dr. Franca Rodeta za člana Papeškega sveta za kulturo. Ta dikasterij, kjer je do letos služboval kot tajnik, šteje petnajst kardinalov in enajst škofov.

Nadškof Rode je že član Papeškega sveta za migracijo in turizem, papeške komisije za Latinsko Ameriko in papeške komisije za kulturno dediščino. Poleg tega je tudi svetnik (konzultor) papeškega sveta za medverski dialog.

Romanje treh dežel v Vetrinju. Od leta 1982 se srečujejo katoličani Slovenije, Furlanije in Koroške med seboj skupaj s svojimi škofi enkrat na leto na „Romanju treh dežel“, ki izmenoma vodi v eno teh škofij.

Letos je bilo to tradicionalno romanje v soboto, 23. avgusta, v Vetrinju pri Celovcu. Geslo romanja je bilo „Jezus Kristus - naša pot in naš kruh“. Slavnostno bogoslužje je vodil celovski škof dr. Egon Kapellari, somaševala sta ljubljanski nadškof Franc Rode in škof iz Belluma, Pietro Brollo, kot uradni zastopnik videmskega nadškofa dr. Alfreda Battistija (ta se je udeležil svetovnega srečanja mladih s papežem v Parizu).

Četrty tabor Slovencev po svetu. Izseljenjsko društvo Slovenija v svetu je v soboto, 28. junija, v Škofovih zavodih v Šentvidu v Ljubljani organiziralo že 4. tabor Slovencev po svetu. Letošnje srečanje je obravnavalo pripravo slovenske zakonodaje za Slovence

spravo v sebi in v našem razmerju do drugih ljudi. Vsem mrtvim izkazujemo spoštovanje, živim pa zaupanje in upanje, da kljub neštetim razlikam med nami moremo in hočemo delovati v naše skupno dobro. Zgodovino, kakršnakoli je bila, sprejemamo.

Predsednik SSK, dr. Jože Bernik

no je od tega kako ga gledamo - od zornega kota.

Če na narodnoosvobodilni boj pogledamo kot na pojav, ki je vzrok in ima posledice, potem ga od komunistične revolucije ne moremo razločiti. Vsako najmanjše dejanje v pragmatiki narodnoosvobodilnega boja je bilo, nujno in po sebi, tudi dejanje v pragmatiki revolucije. V logiki vzroka in učinka sta narodnoosvobodilni boj in revolucija istoslovna. Veže ju pragmatična identiteta.

Če pa na narodnoosvobodilni boj pogledamo z očmi posameznikov, ki so nanj različno gledali ali ob različnih časih različno

gledali, pa smemo in moramo dopustiti, da je kak preprost človek ves čas, kak manj preprost človek pa samo kak čas gledal na narodnoosvobodilni boj zgolj kot narodnoosvobodilni boj. Mnogo je odvisno tudi od tega, kaj in kje se je kdo pridružil gibanju. Sicer pa tak narodnoosvobodilni boj, ki nujno in po sebi pomeni gibanje v smeri realizacije totalitarnega revolucionarnega projekta, je in ostaja kontradikcija v samem pojmu...

Na formulaciji, ki jo predlagajo pisci, se danes utemljujejo slovenski polomunisti, saj je več kot očitno, da tudi v njihovi ideologiji revolucija odhaja na rob in čez rob,

narodnoosvobodilni boj pa ostaja, - in z njim komunisti, saj jih iz razlogov, ki smo jih navedli, iz njega ni mogoče izriniti...

Točka, o kateri govorimo, nikakor ni obrobna. Na njej se namreč utemljuje perpetuiranje državljanske vojne, ki je v izvoru sedanje slovenske nemoči. Gre za bistvene reči. Zato upamo, da nas nobeden ne bo obtožil skrajnosti, če izrazimo misel, da bodo slovenski intelektualci, umetniki in razumniki še dolgo morali pisati žalostinke, kot je Ura evropske resnice za Slovenijo, če se tudi tu ne bodo odločili, kaj je mit in kaj resničnost...

Družina, 3. avgusta 1997

**Vodilo oblastniku in državljanu
bodi vest**

**Sir Thomas More - Sv. Tomaž More
(1478-1535)**

Učenjak, politik in svetnik

NADISLAVA LAHARNAR

Tomaž More je bil prijatelj, svetovalec in lord kancler angleškega kralja Henrika VIII. Svojemu kralju je pomagal tudi pri pisanju razprave o zakramentih, za katero je Henrik dobil od papeža naslov „branitelja vere“. Ta naslov imajo angleški kralji še danes, saj imenu vladarja sledita črki D.F. (Defensor fidei).

Ko pa je More moral izbirati med pokorščino kralju in pokorščino papežu v sporu veljavnosti Henrikovega zakona s Katarino Aragonsko in še nekaterih drugih vprašanj med državo in Cerkvijo, je pogumno sledil glasu svoje vesti. Odpovedal se je svojemu visokemu mestu in bil kmalu nato obglavljen.

Henrik se je uprl papeževi avtoriteti in se sam proglasil tudi za poglavarja Cerkve v svoji deželi. S tem je začel proces ločitve Anglikanske cerkve od Rima.

More je bil l. 1935 proglašen za svetnika in goduje 22. junija. Je zgled, kako je treba bolj upoštevati glas vesti, ki je božji glas, kakor pa zemske časti in visoke naslove.

V svojem delu v latinščini, Utopia, govori o svoji zamisli idealne države; v preprosti molitvi, ki sledi, pa se nam približa s toplino svoje človečnosti v vsakdanjosti.

po svetu, zato je nosilo naslov: Predlogi za splošni zakon o Slovencih po svetu. Udeležencem je najprej maševal nadškof Rode, nato pa so na okrogli mizi spregovorili vidni predstavniki slovenskih skupnostih v Sloveniji in po svetu: Božidar Fink iz Argentine, dr. Jože Bernik iz ZDA, Cvetko Falež iz Avstralije, Danijel Starman, predsednik Slov. konference SSK iz Slovenije, Vinko Vodopivec, tajnik Združenja za demokratizacijo medijev iz Ljubljane, Zvone Podrinski, vodja Slovenske katoliške misije na Švedskem, in Franc Izgoršek ter Alenka Stritar iz Združenja lastnikov razlaščenega premoženja iz Ljubljane. Med najbolj odmevnimi je bilo predavanje dipl. pravnika Božidarja Finka iz Argentine.

Msgr. Zdravko Reven je imel zlato mašo v nedeljo, 29. junija, na Vrhnikih, pri kateri mu

MOLITEV S HUMORJEM TOMAŽ MORE

*Podeli mi, Gospod, dobro prebavo
pa tudi jed, da bo kaj prebavljati.
Podeli mi telesno zdravje
in potrebno dobro voljo,
da ga bom mogel ohranjati.*

*Vlij, Gospod, svetost v mojo dušo,
da bo mogla koristno uporabiti,
kar je dobro in neoporečno,
da se pred grehom ne ustraši,
ampak raje najde način,
kako spraviti stvari nazaj v red.*

Politika je važen kulturni pojav

Politika in kultura

NADISLAVA LAHARNAR

Mlada študentka novinarstva se je s kaseto v roki pogovarjala z visokim državljanom. Vila ga je z vprašanji o njegovem zanimanju za umetnost. Ali je bil na tej in tej razstavi, kaj misli o razstavljenih delih, ali obiskuje koncerte, itd. Vse je skratka zvenelo kot neke vrste preizkušnja njegove kulturnosti, z rahlim sumom o nasprotju in oddaljenosti med politiko in kulturo.

O, zlata mlada leta, ki še niso mogla priti do spoznanja, kako velik kulturni pojav in kako velika umetnost je prav politika! Umetnost vseh umetnosti je takó uravnavati človeško sožitje, da druge umetnosti sploh

*Daj mi dušo, ki ne bo poznala
dolgočasje, godrnjanja,
tarnanja in vzdihovanja.
In ne dovoli, da bi preveč trpela
zaradi tistega hudó gospodovalnega bitja,
ki mu je imé JAZ!*

*Daj mi, Gospod, dobrovoljnost!
Nakloni mi milost
razumeti šale,
da bom spoznal v življenju
vsaj kanček veselja
in ga bom mogel deliti z bližnjimi!
AMEN.*

morejo vzkliti in uspevati.

Stari rek n.pr. pravi, da Muze, to se pravi umetnosti, molčijo, ko govori orožje. Kaj drugega je politika, kot umetnost zagotoviti državljanom notranji in zunanji mir in s tem ustvarjati pogoje za razcvet umetnosti. Pa mir ne pomeni samo odsotnosti grmenja orožja, ampak, v pozitivnem smislu, pomeni takó urejene odnose med ljudmi, da se od osnovne, stvarne kulture, ki jim omogoča življenje, morejo dvigniti do duhovne kulture; da od prvobitne človekove pravice do življenja pridejo do pravic višje stopnje, do kulturnega in civiliziranega življenja.

Beseda politik in politika sta sicer tudi tukaj tesno povezani s splošno politično človeško naravo, a že pomenita poklicno in samostojno dejavnost v smeri vodstva skupnosti in izvrševanje oblasti. Bi morda rekli, da je zadeva podobna splošnemu in zakramentalnemu duhovništvu. Za „zakramentalnost“ pa je pri obeh potreben poseben poklic in so potrebne posebne sposobnosti, zlasti jasnost in dalekovidnost, čistost namena in pogum.

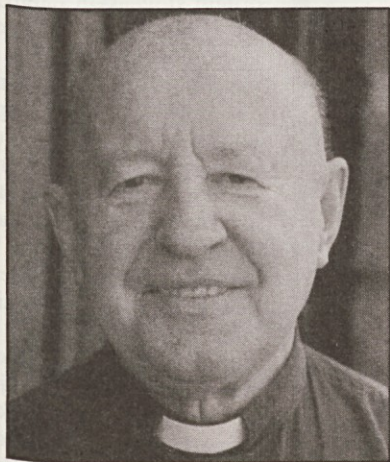
Politika nikakor ni kulturna Pepelka, ampak velika gospa v služenju, od Boga poklicana in pred Bogom težko odgovorna za zaupano poslanstvo v najvišjem in izbranim služenju iz dejanske ljubezni do bližnjega.

Dobriču.

Novi zagrebški nadškof. Papež Janez Pavel II. je 5. julija sprejel odstop zagrebškega nadškofa kardinala Franja Kuharija in na to mesto imenoval dosedanega krškega škofa Josipa Bozarija. Kuhari je vodil zagrebško nadškofijo od leta 1970, bil dolgoletni predsednik Jugoslovanske škofovske konference, po

Konec na str. 252

Mons. ZDRAVKO REVEN - ZLATOMAŠNIK

Mons. Zdravko Reven je bil rojen 27. novembra 1921 na Vrhniki. Po osnovni šoli v rojstnem kraju je končal klasično gimnazijo v Ljubljani leta 1941. Po maturi je vstopil v ljubljansko semenišče, kot domobranec je bil leta 1944 in 1945 na Vrhniki. Maja 1945 se je umaknil pred partizani na Koroško in nadaljeval bogoslovne študije v Pragli in Brixnu, kjer je bil posvečen 29. junija 1947. Novo mašo je pel v Tschötschu pri Brixnu. Od 1948 do 1960 je bil izseljenski duhovnik za Slovence in Hrvate v francosko govorečem delu Belgije (Charleroi -

**Po izvirnem grehu
ostajata vera in kultura**

Kultura

NADISLAVA LAHARNAR

Ko sta se Adam in Eva, kot izgnanca brez povratka, znašla pred zaprtimi vrati raja, sta se globoko zavedla svoje revščine. Zase in za potomce sta izgubila oziroma zapravila zemski raj. Brez vsake tolažbe in popolnoma zavržena pa vendar nista bila. Obljuba Odrašenika jima je vzdrževala svetel plamen upanja, pa tudi v naravnem redu jima je veliko

Mons. AVGUST MARJAN JAMBROVIČ - ZLATOMAŠNIK

Mons. Avgust Marjan Jambrovič je 29. junija praznoval svoj zlatomašniški jubilej v provincialni bolnišnici v Justo Daract v provinci San Luis. Zlatomašnik je bil rojen 21. avgusta 1918 v Novi vasi pri Ptujju kot sedmi otrok v družini železničarja Jakoba Jambroviča in njegove žene Ivane Šimenko. Po srednji šoli je vstopil kot mariborski bogoslovec v ljubljansko semenišče in se maja 45 pred partizani umaknil na Koroško, nadaljeval bogoslovne študije v slovenskem begunskem semenišču v Pragli in Brixnu in bil 29. junija 1947 posvečen v duhovnika.

11. januarja 1949 je došel v Argentino v škofijo San Luis in postal prvi župnik nove župnije sv. Jožefa Delavca v mestu Justo

Daract. Tam je bil vsa desetletja do zadnjega župnik in dekan. Zgradil je novo župno cerkev in podružniško kapelo in poučeval na državnih trgovskih šoli.

V župnišču je živel sam. Ko je padel, je ležal več ur, ne da bi si mogel pomagati. Dobri ljudje so ga spravili v bolnišnico, kjer se še zdravi. Na večer pred zlatomašnim jubilejem je novi župnik maševal ob njegovi postelji v bolnišnici. K praznovanju je prišla skupina prijateljev in faranov, hčerki Jožice Zupanc in Grete Pengov sta mu v narodni noši izročili slovenski šopek in zapeli slovenske pesmi.

Mous - Bruselj), od 1951 do 1967 urednik in upravnik izseljenskega lista „Naša luč“, od 1960 do 1967 urednik knjig celovške Mohorjeve družbe. Po vrnitvi v Slovenijo je od 1967 korni vikar in stolni kaplan v Ljubljani, od 1968 do 1987 član uredništva tednika „Družina“, od 1980 do 1989 redni dopisnik Radia Vatikan, od 1969 do 1996 arhivar Baragovega odbora v Ljubljani, od 1992 do 1996 predsednik Baragovega odbora; član medškofijskega liturgičnega sveta za izdajo Rimskega misala in slovenskega brevirja in nov prevod Svetega pisma 1980; 1977 prejel naslov monsig-

norja; od 1980 do 1996 tajnik koordinacijskega sveta za nov prevod Svetega pisma; od 1980 do 1991 notar ljubljanskega cerkvenega sodišča; od 1992 do danes nadškofov delegat za postopek Lojzeta Grozdeta; zlato mašo je imel v rojstni župnijski cerkvi Spreobrnjenja sv. Pavla na Vrhniki v nedeljo, 29. junija 1997, in naslednjo nedeljo v ljubljanski stolnici. Mons. Zdravko Reven je bil vsa leta v prijateljskem stiku s Slovenskim dušnim pastirstvom v Argentini in je bil vedno pripravljen, da nam je urejal opravke, za kar smo mu iz srca hvaležni.

ostalo. Ostala jima je KULTURA.

„V potu svojega obraza“, s trudom, sta se lotila kulturnega dela, to se pravi gojenja, obdelovanja, oblikovanja, preobražanja svojega novega okolja, pa tudi svojega duha in lastne osebnosti. Ustvarjala sta iz danosti, ne iz nič, kakor Bog. S kulturo sta si oskrbela hrano, odelo in bivališče. Ostal jima je tudi čut za Resnico, Pravico, Lepoto in Dobroto. Z njim sta se dvignila do znanosti in umetnosti, odkrila sta lepoto in moč besede za sporazumevanje in razvila sta popolnejše oblike sožitja.

Po izgubi raja spremlja človeštvo stalna borba za obstoj, borba z neprijaznim okoljem pa tudi z ranjeno naravo lastnega srca in

uma; spremlja ga zavest krivde in razdalje z Bogom, a še večja in neuničljiva žeja po Njegovem prijateljstvu. Iz roda v rod je tako, kljub neslutnemu napredku in velikim dosežkom duha. Razvoju in napredku se namreč odpirajo vedno nova obzorja, ta pa so spet le zagrinjala nadaljnjih skrivnosti neke silne energije.

Morda se bo kdaj, ob sklepu časov, pot v krogu zaobrnila, od nepopisno pestrega in razvejanega in raznolikega, proti stiku nasprotij in prišla do neumljivo preprostega odkritja, ki pa vsa prejšnja vsebuje in prekaša, namreč da je silni energiji ime BESEDA, po kateri je bilo vse ustvarjeno „in nič, kar obstaja, ni brez nje narejeno“ (Ev. Janez).

90 LET GOSPE LOJZKE ČEČ

Preteklega meseca junija je gospa Lojzka Čeč v družinskem krogu v letni hišici v Villa Udaonu praznovala devetdesetletnico svojega življenja. Rojena je bila v vasi Dolnice št. 1, ki je spadala pod faro Šentvid nad Ljubljano. Bila je prvorojenka v družini s šestimi otroki. Pot od doma do šole ali pa do cerkve, oboje v Šentvidu, je takrat naredila peš v eni uri, poleti in pozimi in v snegu. Oče Franc Kunovar je bil znani kamnosek pri Sv. Križu v Ljubljani, mama pa je skrbela za dom in za majhno kmetijo, na kateri je že v šolskih letih morala pomagati tudi gospa Lojzka. Po končani šestrazredni osnovni šoli se je vpisala na Trgovsko v Ljubljani. Tudi tja je hodila peš eno uro v vsako smer. Eno leto po končani trgovski šoli se je zaposlila kot uradnica v Zadrugi gospodarski banki. Bila je tudi članica Marijine družbe. Po petih letih dela v banki je bila zaradi gospodarske krize „reducirana“, kot so takrat rekli, kadar so morali koga odpustiti iz službe. Zaposlila se je potem pri bratu kamnoseku in mu vodila knjigovodstvo. V tem času se je spoznala z Vilkom Čečem, ki je bil takrat že „faktor“ v Katoliški tiskarni, pozneje, v novi državi, prekr-

IZ SLOVENIJE

Nadaljevanje s str. 251

hrvaški osamosvojitvi pa do 1993 prvi predsednik samostojne Hrvaške škofovske konference. Njegov naslednik Bozari je bil rojen 1949 na Reki, v duhovnika je bil posvečen 1975, maja 1989 pa je bil imenovan za škofa škofije Krk.

Pri Svetem sedežu so isti dan objavili tudi ustanovitev dveh novih hrvaških škofij na dosedanjem območju zagrebske nadškofije s sedežema v Varaždinu in Pože-
gi.

ščeni v Jugoslovansko tiskarno, med tujo okupacijo pa v Ljudsko tiskarno. Po treh letih sta se poročila in si ustvarila lep dom na Viču. Rodila se jima je najprej hčerka Lenka, za njo pa sin Janez. Vendar mlada družina ni mogla uživati družinske sreče več kot osem let. Prišel je usodni maj 1945 in mož Vilko je moral na begunsko pot pred komunističnim režimom, ki je tudi njemu stregel po življenju. Gospa Lojzka je ostala doma sama z majhnima otrokoma. Šele po treh mesecih je dobila prvo pismo od moža, da je zvedela, da je živ in na Koroškem. Klicana je bila na Ozno, kjer je tudi morala vpričo funkcionarja napisati možu pismo in ga vabiti domov, češ da ga potrebujejo v tiskarni in podobno. Sama mu je po tajni poti, po kateri je dobila pismo od njega, poslala drugo sporočilo, naj ne hodi domov, in pojasnila v kakšnih okoliščinah mu je pisala prvo pismo. Gospa Lojzka je živela enajst let pod komunistično „osvoboditvijo“, nato se je pa tudi njej ponudila možnost, da je z otrokoma šla za možem v Argentino, kjer se je že od prvega dne naprej ukvarjal s tiskanjem slovenskih publikacij, čeprav na sposojenih tiskarskih strojih. Preskrbela je vse potrebne dokumente, mož pa poslal vozne liste. Pot v Argentino se je začela v Ljubljani z vlakom do Trsta, od tam pa z drugim vlakom do Genove. V tem italijanskem pristanišču so se vkrkali na argentinsko ladjo Salta, ki jih je po treh tednih vožnje septembra 1956 pripeljala v Buenos Aires. Šestnajstletni sin Janez je šel v Ljubljani skozi štiriletno tiskarsko šolo in prakso, zato ni čudno, da so Čečevi v novi deželi takoj mis-

lili na lastno tiskarno.

Najprej so živeli na Rut 8 Km 21. Po nekaj mesecih se je odrasla hčerka Lenka vrnila v Slovenijo, kamor jo je vleklo

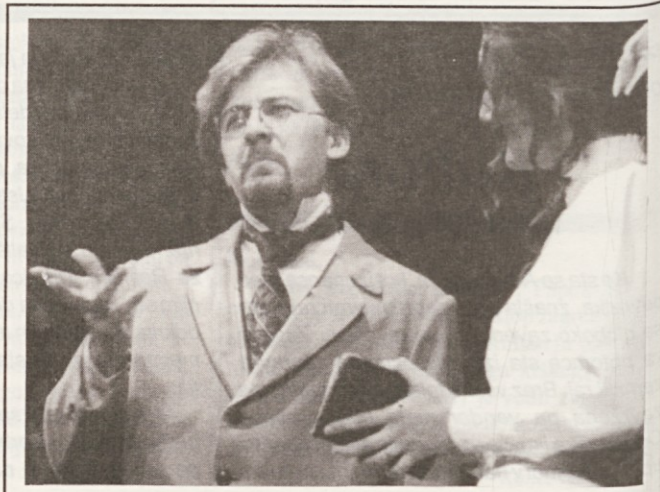

srce. Kasneje so se ostali Čečevi preselili iz Rute 8 v San Telmo, v tipični „tiskarniški“ predel Buenos Airesa in v bližino tiskarne, katero so nameravali kupiti z denarjem, ki ga, begunci, niso imeli. Gospa Lojzka se je vrnila v Slovenijo z namenom, da dobi na kakšen način potrebni denar oziroma posojilo in ga je tudi dobila. Tako so

Čečevi leta 1960 začeli na svoje, nastalo je slovensko tiskarsko podjetje - Talleres Gráficos Vilko S.R.L., - kjer se od tedaj naprej ves čas tiskata tednika

Svobodna Slovenija in Oznanilo ter mesečnik Duhovno življenje s prilogo Božje stezice - poleg mnogih drugih slovenskih publikacij. Gospa Lojzka je poleg gospodinjstva pomagala v tiskarni in vodila upravne posle. Kljub temu je gospa Lojzka še našla čas in voljo, da se je udeleževala prireditev v naši skupnosti. Kdaj pa kdaj je oblekla tudi slovensko narodno nošo. V Sloveniji se je poročila hčerka Lenka, tu se je poročil sin Janez in prišli so vnuki. V Villa Udaonu blizu Slovine kinte so kupili zemljišče in zgradili počitniško hišico, ki je zlasti gospe Lojzki vzela veliko ur dela. Žal jo je vsa družina uživala malo časa. Maja 1975 je Čečeve zadel hud udarec, ko je na hitro umrl gospod Vilko. Gospa Lojzka je še naprej pomagala v tiskarni, ki jo je zdaj prevzel sin Janez, prav tako je še vedno vodila pisarniške posle in se od njih poslovila šele, ko se je približala svojim osemdesetim letom.

Iz Čehove igre „Tri sestre“, igrane letos v Slovenski hiši. - Foto: Marko Vombergar

Župnik VIKTOR PRISTOV umorjen

V torek, 8. julija 1997, je bil v župnišču na Kopanju umorjen župnik Viktor Pristov. Nagib za umor še ni pojasnjen. Ležečega v krvi so našli zvečer, ko so ga pogrešali, ker ni prišel maševat ob določeni uri.

Župnik Viktor se je rodil 12. aprila 1919 na Gorenjskem v vasi Hraše, župnija Lesce. Osnovno šolo je obiskoval v Lescah. Kot pridnega učenca so ga dali študirat. Gimnazijski študij je v letih 1930-1938 opravil na realni gimnaziji v Kranju, kjer je leta 1938 tudi maturiral. Še isto leto jeseni je vstopil v Bogoslovno semenišče. V duhovnika ga je v najhujšem vojnem času dne 11. junija 1944 v ljubljanski stolnici posvetil škof dr. Gregorij Rožman. Viktor je bil imenovan za kaplana na Igu, nato pa nastavljen za prefekta v Zavodu sv. Stanislava v Ljubljani. Zavod je bil namreč zaradi nemške okupacije prestavljen iz Šentvida v napol dograjeno Baragovo semenišče v Ljubljani.

Ob koncu druge svetovne vojne leta 1945 se je Viktor pridružil valu beguncev. Dvajset let je preživel v tujini. Najprej je šel skozi begunska taborišča Modena in Servigliano v begunski center v Rim, leta 1947 pa se je preselil v Brazilijo. V škofiji Pelatos je bil v letih 1947 do 1960 vikar pomočnik, nato prefekt v malem semenišču. Med leti 1950 in 1955 je bil tudi spiritual in profesor. Od leta 1961 do 1965 je bil profesor v malem semenišču v mestu Sao Roque in pomočnik po župnijah v škofiji Sao Paulo.

Leta 1965 se je vrnil v Slovenijo. Nekaj

Duhovnik + JOŽE SNOJ

2. julija 1997 je v župnišču v Ljubljani - Moste v 86. letu starosti umrl upokojeni župnik in letošnji biseromašnik Jože Snoj.

Rodil se je 20. novembra 1911 v Zagorju ob Savi kot sedmi izmed dvanajstih otrok. Po maturi je stopil v ljubljansko bogoslovje in bil 4. julija 1937 posvečen v duhovnika skupaj s kasnejšim škofom Stanislavom Leničem. Po opravljeni vojaški službi 1939, je odšel na svojo prvo župnijo Tržič. 6. maja 1941 se je še zadnji hip umaknil nemški aretaciji in skupaj z župnikom Lojzetom Žitkom prebežal v Ljubljano. Škof Rožman ga je nastavil za kaplana pri Sv. Jakobu v Ljubljani, kjer je ostal vse do 6. maja 1945, ko si je z mnogimi drugimi Slovenci raje izbral vlogo begunca, prepričan, da se bo kmalu vrnil domov. Najprej se je ustavil na avstrijskem Koroškem, nato pa z drugimi

begunci odšel v Italijo. Po dobrih treh letih begunstva je odšel v Kalifornijo v škofijo San Diego, na skrajnem jugozahodu Združenih držav. Že leta 1952 je začel vabiti Slovence južne Kalifornije na slovenske šmarnice. Ta srečanja so ostala tudi potem, ko se je upokojil in se vrnil domov. Leta 1956 je postal župnik v kraju Bryn Mawr in v Loma Lindi zgradil novo cerkev, posvečeno sv. Jožefu Delavcu. Tu je ostal do leta 1971, ko je bil imenovan za župnika župnije Sacred Heart v Etiwandu.

1. avgusta 1994 je zapustil Ameriko in se po dolgih letih tujine vrnil v ljubljeno Slovenijo. Nastanil se je v župnišču v Mostah v Ljubljani pri svojem nečaku župniku Lojzetu. Do konca življenja je želel ostati duhovnik in delati, kar mu je še zdravje dopuščalo.

K večnemu počitku ga je na ljubljanskih Žalah v petek, 4. julija, pospremila 35 duhovnikov in zelo veliko vernikov. Pogrebno mašo in obred je vodil nadškof dr. Franc Rode.

časa je čakal na dovoljenje za vselitev. Leto kasneje je postal vikar pomočnik na Kopanju, nato pa župnijski upravitelj. 28. februarja 1967 je bil imenovan za župnika na Kopanju. V letu 1968 je bil nekaj časa tudi soupravitelj župnije Sv. Jurij pri Grosupljem.

Dobrih 31 let je skrbno vodil župnijo Marije Vnebovzete na Kopanju. Kljub temu, da ni bil več mlad, je z veliko zavzetostjo skrbel za župnijsko in podružnično cerkev. To dokazujejo novi zvonovi, barvna okna in

še mnogo drugega. Obenem je s tenkovestnim srcem skrbel za rast žive Cerkve v svoji župniji.

Umor dobrega pastirja je pretresel župljane in zbudil močan odmev po nadškofiji in vsej Sloveniji. Ob veliki udeležbi duhovnikov in vernega ljudstva je pogrebno mašo in pogrebni obred opravil ljubljanski nadškof dr. Franc Rode. Pogreba se je udeležil tudi upokojeni ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar.

Letošnji odbor Slomškovega doma v Ramos Mejiji.
Foto: Marjan Šušteršič

+ ODŠLI SO +

**Župnik
Ivan Tomažič**

5. junija je umrl v Mendoza v 84. letu starosti upokojeni župnik Ivan Tomažič. Rojen je bil leta 1912 v verni in narodno zavodni družini v župniji sv. Petra v Ljubljani. Po končani klasični gimnaziji je vstopil v ljubljansko semenišče in bil od škofa dr. Gregorija Rožmana 5. julija 1936 posvečen v duhovnika. Po posvečenju je bil imenoval za prefekta v Škofovih zavodih, bival je doma pri starših in obenem pomagal pri dušnopastirskem delu v šentpetrski župniji. Edini brat Stane se je kot vaški stražar rešil iz goreče postojanke v Grahomem, kjer sta zgorela skupaj z drugimi tudi njegova prijatelja France Kremžar in France Balantič, bil pa kasneje vrnjen kot domobranec iz Vetrinja in bil umorjen nekje pri Teharjah.

Maja 1945 se je tudi Ivan Tomažič umaknil pred partizani na Koroško, bil nekaj časa v Lienzu, delal nato kot poljski delavec v vasi Andras, po nekaj mesecih pa bil imenovan za kaplana v Strasnu na Koroškem.

Proti koncu leta 1949 je prišel v Argentino, dobil prvo zatočišče pri kongregaciji Verbo Divino, nato pa postal pomočnik na Floresu. Kmalu pa je odšel v Mendoza, bil je nekaj mesecev za kaplana v mestu San Martín, nato pa poslan za župnika v oddaljeno in v obsežno župnijo Santa

Rosa. Župnija je bila vsestransko zapuščena in Tomažič je moral veliko delati, da je faro obnovil in razgibal. Popravil je faro cerkev, sezidal cerkev na podružnici Las Catitas in obnovil druge kapele. V začetku je spoznaval svojo obsežno faro peš, kasneje z motornim kolesom in nazadnje z džipom.

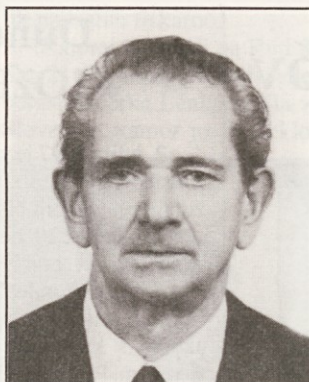
Po 17 letih ga je mendoški škof prestavil za župnika v mendoško predmestje Godoy Cruz na faro San Vicente Ferrer, ki je ena najstarejših in največjih v mendoški škofiji. Tudi tu je bilo treba zavhati rokave in trdo delati. V 25. letih je obnovil faro cerkev in župnijsko občestvo, ki je prepoznalo v svojem dušnem pastirju gorečega in požrtvovalnega duhovnika, ga visoko cenilo in z njim sodelovalo. Dolgo let je vodil tudi faro srednjo šolo. Ob vsem drugem delu je tudi našel čas, da je duhovno oblikoval ministrante in mlade fante. Eden izmed njih je tudi novi župnik, ki je svojega duhovnega očeta visoko cenil in sinovsko skrbel zanj zadnje čase ter ga dal pokopati pred vhodom v cerkev. Inkardiniran je bil v mendoški škofiji.

Domovine Slovenije ni nikoli obiskal, ohranil pa je slovensko srce in imel prijateljske stike s slovenskimi družinami in rad zahajal na slavnosti v Slovenski dom. Naj mu bo Gospod velikodušni plačnik za njegovo požrtvovalno delo v božjem vinogradu pod Andi.

Rudolf Hirschegger

Rudolf Hirschegger, prosvetni delavec in eden od stebrov mendoške skupnosti, je umrl na svojem domu v Mendoza 5. julija, potem ko je dočkal lepo starost osemdesetih let ter blagoslovil sinove in vnuke svojih otrok.

Pokojni je bil rojen v Vevčah, kjer je bil njegov oče zaposlen v znani papirnici. Od mladih nog je bil vključen v župnijsko občestvo

D.M. v Polju, tam se je izoblikoval v mladinskih organizacijah v načelnega in odločnega člana katoliškega tabora. Tam se je začel zanimati za odrsko umetnost, nastopal je kot igralec in kmalu tudi kot režiser. S to dejavnostjo je nadaljeval v begunstvu in potem skozi štiri desetletja v Mendoza. To delo je strnil v skromnem poročilu „Naše gledališče od leta 1948 do 1984“, na prošnjo inž. Marka Bajuka, ki ob njem vzklikne: „Ena sama stran, ki predstavlja na stotine in tudi tisoče ur brezplačnega dela. Nad štirideset gledaliških predstav, dalje vrsta otroških pravljicnih iger, gostovanj iz Buenos Airesa, desetine akademij in proslav, vsakoletnih Miklavževih obiskov in še in še“ (Sv. Sl. 24/7/97). Generacije mladih so šle skozi njegovo igralsko šolo, ki je za zdomce tudi jezikovna šola. G. Rudi je bil tudi dober risar in je redno sam ustvarjal scenografijo za svoje predstave. Nekajkrat je s svojo igralsko družino gostoval v Buenos Airesu. Prav tako je bil zvest član mendoškega pevskega zbora, od nastanka pa dokler so mu dopuščale telesne moči.

Pokojni je bil, z bratom Ernestom, organizator Vaške straže v domačem kraju. Prav zato so jih komunisti imeli še posebno na piki. Še v begunstvu sta se morala skrivati po različnih taboriščih, ker je jugoslovanska oblast zahtevala njuno nasilno vrnitev. Kot domobranca sta rešila in skrivala na domu ameriškega pilota, ki se je rešil iz sestreljenega letala. G. Rudi je

mного pisal o medvojnih dogodkih: bolele so ga laži in polresnice o domobranstvu, ki so se objavljale v Sloveniji.

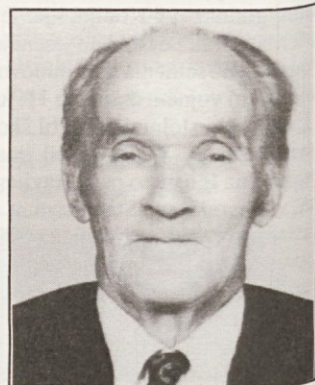
Zedinjena Slovenija je letos na dan državnosti podelila Rudiju Hirscheggerju priznanje za zasluge pri prosvetnem, organizacijskem in političnem delu. Osebnost se slavlja ni mogel udeležiti, bilo pa mu je v veliko zadoščenje - en teden pred smrtjo.

Prenekateri obiskovalec Mendoza bo ohranil g. Rudija v hvaležnem spominu kot zelo gostoljubnega gospoda. Njegov dom v La Puntilli je bil vedno odprt za popotnike, gospa Mari pristrčno postrežljiva, prijazna, hišni avto, od henkla pa do japonskega avtomata, vedno pripravljen za izlet v kordiljero, v Potrerillos ali Villavicencio, do Uspallate ali celo do Puente del Inca. S ponosom je g. Rudi kazal veličastnost mendoških gorá nam, pristančarjem, in sploh Slovencem iz vseh koncev sveta.

Naj mu dobri Bog poplača z veliko mero toliko nesebičnega dela za skupnost.

vir

Tone Glavič

V popoldanskih urah dne 6. julija je v sanatoriju „San Nicolás“ v San Justu umrl Tone Glavič. Dosegel je zavidljivo starost, saj je bil izpolnil preteklega 3. junija kar 94 let.

Rodil se je v Drašči vasi, tik ob reki Krki, blizu Šmihela pri Žužemberku na Dolenjskem. V Argentino je prišel že leta 1928 in kmalu dobil zaposlitev pri gra-

dnji podzemne železnice, kasneje pa je šel skupno z mnogimi novonaseljenimi rojaki na različna gradbena dela.

Leta 1954 je odšel v domovino z namenom, da s seboj pripelje družino, ki je bila ostala doma. Posrečilo se mu je, da je z njim prišla njegova žena Veronika roj. Koncilja, ki je umrla pred dobrim letom, in vse tri hčere, le sin Tone je moral zaradi vojaške obveznosti ostati doma.

Pokojni je bil sovaščan in eden izmed sodelavcev Jožeta Kastelica, prvega slovenskega dušnega pastirja v Argentini in ustanovitelja in prvega urednika revije „Duhovno življenje“. Pomagal mu je pri raznašanju in razpečevanju tega verskega mesečnika. Bil je tudi ožji rojak in znanec duhovnika Jožeta Košička. Vseskozi je bil zaveden Slovenec, jasen in trden v katoliških načelih. Zato ni verjel komunističnim propagandistom laži, ki so jih širili med drugo svetovno vojno in po njej s tolikšnim uspehom med mnogimi staronaseljenci o nas, ki smo se uprli revoluciji. Na njegovem domu je bil vsakdo dobrodošel, saj so bile njegove naravne lastnosti gostoljubnost, vljudnost in prijaznost. Bil je tudi član „Živega rožnega venca“.

Bog mu bodi bogat plačnik!
M.N.

Rajmund Kinkel

V nedeljo, 20. julija, nas je nenadoma zapustil Rajmund Kinkel - zadet od možganske kapi. Pokojni Mundi - tako smo ga vedno klicali - je bil rojen 11.9.1913 v Ljubljani. Osnovno, srednjo šolo in univerzo je obiskoval tudi v slovenski prestolnici. Pravne študije je moral kmalu prekiniti zaradi služenja vojaškega roka v jugoslovanski vojski. Z nemškim vdorom na jugoslovansko ozemlje je bil kot vojni ujetnik iz Mostarja odpeljan v Nemčijo, kjer je bil proti pričakovanju predčasno izpuščen. Vrnil se je v domovino, nadaljeval študije na univerzi in jih zaključil z diplomom v pravni stroki.

Prvotno se je udeleževal v raznih športnih disciplinah na Kodeljevem pri Ljubljani v salezijanskem zavodu, pozneje uporabil svojo strokovno usposobljenost v prosvetnih organizacijah s predavanji, zlasti pa na sestankih Katoliške akcije. V medvojnem času je dobil mesto nadzornega uradnika pri Prehranjevalnem uradu - Prevodu. Ob splošnem umiku pred rdečo nevarnostjo se je tudi on pridružil tisočerm beguncem. Na Tirolskem, v vasi Anras, je preživel nekaj mesecev, nakar se je preselil v Italijo, v taborišče Monigo, nato pa v Senigalijo. Ker se mu je nudila ugodna prilika, se je kmalu poslovil od taborišča in že v Rimu - vključil v Zavezniško varnostno službo za zaščito vojaških objektov. Ob odločitvi za končno izselitev je ubral edino možno pot preko Oceana - v Argentino.

Prva njegova postojanka v Argentini je bila Comodoro Rivadavia, zatem pa imel pomembna in odgovorna službena mesta na področju province Buenos Aires v raznih podjetjih - predvsem v tovarnah Scholnik in Deutz.

V zdomstvu si je Mundi z življenjsko družico go. Ivanko Jarc ustvaril prijeten dom v Castelarju, kjer sta se jima rodila tudi dva sinova. V svoji skromnosti Mundi v društvenem življenju ni nikdar silil v ospredje, pač pa je pomagal, kjerkoli je mogel - tiho, vestno, predvsem pa na slovenski Pristavi. Z njegovim nepričakovanim odhodom je nastala zopet vrzel v slovenski skupnosti. Mundi bomo kot dobrega, skrbne-

IZ NAŠE

KRONIKE

Na prve petke imamo po naših verskih središčih molitvene ure, priložnost za spoved (2 ali 3 spovedniki na voljo), sveto mašo in zadostilno sveto obhajilo.

Na prve sobote imamo vsak mesec molitveno uro za duhovne poklice: duhovniške, redovniške in misijonske; razmišljanja vodi Janez Jereb, molitev Nace Grohar, goreč pospeševatelj te molitvene akcije je Lojze Sedej.

Mladina Slomškovega doma je v soboto, 12. julija, povabila v dom pevsko skupino „Max“, ki je pritegnila veliko mladih in njihovih staršev.

Na sestanku staršev šole škofa Rožmana je v nedeljo, 13. julija, govorila Milena Ahčin „Dajmo našim otrokom materinščino!“ je bil program govora in pogovora.

28. Mladinski dan v San Martinu je bil v nedeljo, 20. julija; ob 8,45 je maševal in nagovoril mladino France Cukjati, zadolžen pri dušnem pastirstvu za pastoralo mladine; po maši je bil začetek tekmovanja, skupno kosilo, v kulturnem delu sta govorila predsednik sanmartinske SFZ Marjan Boltežar in zvezni predsednik Franci Grilj, folklorna skupina je zaplesala narodne pleske, nato pa je bila prosta zabava s sodelovanjem orkestra.

O vtisih iz Slovenije je v nedeljo, 20. julija, po maši govoril Marjan Loboda v Slomškovem domu.

Predstavitve knjige dr. Stanka Kocipra „Kar sem živel“ je bila v soboto, 26. julija, v mali dvorani Slovenske hiše; referata o knjigi sta imela arh. Marjan Eiletz in Marjan Loboda.

Duhovne vaje za fante od končane srednje šole dalje so bile od 25. do 27. julija v Casa San

ga očeta, zvestega sodelavca in prijatelja ohranili v najlepšem spominu! Zadnja leta je bil tudi predsednik odbora za dušnopastirski sklad.

Tš

José, Ruta 8, km 64,7 - Fátima - Pilar; udeležilo se jih je 14 fantov, vodil jih je Marjan Bečan; za dekleta so bile od 8. do 10. avgusta v Domu Marije Pomočnice v San Miguelu; duhovne vaje je delalo 8 deklet, vodil jih je dr. Jure Rode; datum je soupadal z mladinskim dnevom v Slomškovem domu.

Uro duhovnosti je vodil dr. Lojze Kukovica v nedeljo, 27. julija, v cerkvi Marije Pomagaj.

Društvo Slovenska vas je praznovala 45. obletnico v nedeljo, 27. julija; ob 9. uri sta somaševala delegat Jože Škerbec in superior Janez Petek CM, bilo je skupno kosilo, kulturni program pod geslom „Daritev bodi ti življenje celo“ sta napovedovali Marjana Urbančič in Andrejka Burja; pozdravne besede sta povedala predsednik SV Vinko Glinšek in veleposlanik RS dr. Janez Žgajnar, slovenski govornik je bil častnik Tone Mizerit, odrski prikaz „Ta novi svet ali Micka se ženi“ (prir. po Linhartu) so v režiji Mirjam Goljevšček zaigrali Pavlinka in Rotija Grbec, Valerija Burja, Dani Grbec, Aleks Barle, Damjan Rozina, Marko Kocjančič in Martin Sušnik; folklorna skupina je pod vodstvom Boga Rozine plesala narodne pleske, šolski otroci so peli in recitali, za sklep pa je bila prosta zabava ob orkestru Rock and Polka.

Na duhovniškem sestanku je v sredo, 30. julija, govoril prof. France Bergant o novih spoznanjih svetopisemskega preučevanja v zadnjih desetletjih.

Molilke živega rožnega venca je 728, molilcev pa 183; prve vodi Marjetka Selan, moške pa Nace Grohar; srečanje molilk in molilcev živega rožnega venca bo letos v nedeljo, 28. septembra ob 15,30 v Slovenski hiši; po maši jim bo govoril prof. France Bergant, kako naj z Marijo, Materjo edinega Odršenika Jezusa Kristusa, stopajo v tretje tisočletje.

Na sestanku ZSMŽ je bil v sredo, 7. avgusta, v Slovenski hiši pogovor z Rezko Marinšek.

Razstava akvarelov slikarke Bare Remec je bila odprta v soboto, 9. avgusta v mali dvorani Slovenske hiše; arh. Jure Vombergar, ki je razstavo pripravil pod

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Spomeniki ostajajo, revolucija gre naprej.
- Riba smrdi pri glavi, zato so ji odrezali rep.
- Piši, kot misliš, da drugi mislijo.
- Po mojem je nam potrebna tudi reforma gospodarstvenikov, ne samo gospodarska reforma.
- Nekateri cilji umažejo še tako plemenita sredstva.
- Pri nas ljudje ne počivajo na lovorikah, marveč na položajih.
- Kdor pod drugim jamo koplje, je plačan po učinku.
- Na indiskretno vprašanje dobite vedno diskreten odgovor.
- Danes mladina hitreje dozori, zato pa tudi hitreje zgrije.
- Živi in pusti druge, naj životarijo.
- Slovenci postanejo patrioti šele v tujini.
- To, kar smo si skuhal, bodo morali pojesti naši vnuki.
- Slovenci imamo zelo razvit smisel za humor: radi se smejejo drugim.

okriljem SKA, je ob odprtju govora o Bari kot osebi, kot slikarki in o njenih delih.

Žegnanje farne skupnosti v San Martinu na novo obletnico prve slovenske maše v kraju je bilo v nedeljo, 10. avgusta: po maši je bilo skupno kosilo.

„Otroški dan“, ki ga v Argentini praznujejo 10. avgusta, so po naših šolah in domovih praznovali že en teden prej, drugod v soboto 9. pred nedeljo, drugje na samo nedeljo; Prěšernova šola ga je praznovala s šolsko mašo, skupnim kosilom in otroško tombolo.

27. Mladinski dan v Slomškovem domu, ki sta ga pripravila SDO in SFZ s predsednico Pavlinko Vombergar in predsednikom Damijanom Tomazinom, je bil v nedeljo, 10. avgusta; pri mladinski maši so peli mladi, spremljali so jih na orglah prof. Ivan Vombergar, s kitarami pa Sonja Avguštin, Lučka Vombergar in Marcel Brula, po maši so se začela športna tekmovanja in nadaljevala tudi po skupnem kosilu; kulturni program je napovedovala Nežka Štefe, nagovor je imela krajevna predsednica Pavlinka Vombergar, uvodno igro z baklami je pripravil

malo za šalo

Poklicna napaka - Stopar gre k zdravniku, ki se zelo čudi: „Povejte mi, zakaj kar naprej odkimavate z glavo?“

„Gospod doktor, to je pri meni že kronično: pri našem podjetju sem namreč pristojen za povišanje plač.“

Težave - „Bil si trdno odločen, da se ločiš.“

„Ja, ampak stvar se je zapletla: imela sva tri otroke in odločila sva se še za četrtega, da bi jih po ločitvi pravično delila.“

„No, in?“

„Dobila sva dvojčke.“

Posledice - Vidmar v pone-deljek prišepa v pisarno.

„No, revma z vsemi posledicami?“ vpraša kolega.

„Ne, nogomet z vsemi vnuki.“

Redno - „Gospod Novak, vaše srce bije zelo neredno. Ali pijete?“

„Da, gospod doktor, ampak zelo redno.“

Denar - „Zaradi varnosti spravim svoj denar pod zglavnik.“

„Jaz pa tega, žal, ne morem narediti, ker ne smem spati tako visoko.“

Marcel Brula, slovenske folklorne plesne Janez Bitenc, argentinske Mirjam Mehle Javoršek, vaje otrok Pavlinka Vombergar, Tatjana Pannino in Romina Gelb in sklepno vajo z zastavami Marcel Brula; zvečer je igral orkester Rock and Polka.

30. letnica smrti prvega dušnega pastirja Janeza Kalana se je ramoška verska skupnost spomnila s sveto mašo in obiskom groba s slovenskim šopkom in molitvijo.

Redni občinski zbor članov Muetala Sloga je bil v nedeljo, 10. avgusta, v Slovenski hiši; najprej

je bila v cerkvi Marije Pomagaj maša za pokojne člane, ki so umrli v zadnji poslovni dobi, nato poročila upravnega in nadzornega odbora ter dopolnilne volitve odbornikov; novi upravni odbor sestavljajo: predsednik France Hrovat, tajnik Avgust Jeločnik, blagajnik Marjan Loboda, svetovalec Marjan Kopač in Rudolf Gričar, namestnika svetovalcev Marjan Petkovšek in Janez Jereb; v nadzornem odboru Janez Jože Teraš, Ciril Jan in Božidar Fink, namestniki nadzornega odbora Marjan Oberžan, Ivan Makovec in Janez P. Krajnik.

KJE JE KAJ

Materinščina - Milena Ahčin	225
Zvestoba narodu - Alojz Rebula ...	225
Jezus Kristus - Božji Sin	226
Pridi, Gospod Jezus, ... -	
Alojzij Kukovica	228
Sveta birma - praznik cerkvene skupnosti	230
„Statí inu obstati“ - Senčar-Rode .	231
„Prišla sem, da bi reševala duše...“ -	
Antonio Sicari	232
Slomškovo življenje in delo -	
Stanko Janežič	234

Dobri pastir izpod Pece -	
Milena Ahčin	235
Spomini škofa dr. Stanislava Leniča	237
Nekaj odgovorov - Marko Kremžar	239
Domobranstvo na Slovenskem -	
Božidar Fink	241
Ura evropske resnice za Slovenijo	242
Praški nadškof Josef Beran -	
žrtev nacizma in komunizma	243
Drugo evropsko ekumensko srečanje	244
Pismo misijonarke	246

Ob izjavi slovenskih razumnikov -	
Justin Stanovnik	249
Iz resolucije SSK o slovenski spravi	250
Iz Slovenije	250
Učenjak, politik in svetnik - Politika in kultura -	
Nadislava Laharnar	251
Mons. Zdravko Reven -	
zlatomašnik. Mons. Avgust Marjan Jambrovič -	
zlatomašnik .	252
Kultura - Nadislava Laharnar	252
90 let gospe Lojzke Čech	253
Odšli so	254
Iz naše kronike	256

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Tehnični urednik: Stane Šnoj - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877 - Stavljene, oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L.: EE. UU. 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina - Telefax: (54-1) 307-1044 / 362-7215

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzu-ta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1997: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Zgoraj: Pročelje Slovenskega zavetišča - Rožmanov dom, ki je obhajal svojo 25-letnico. V njem je trenutno 16 rojakov. - **V sredi:** Vsako soboto je v Rožmanovem domu nedeljska sv. maša.

Zgoraj: Župnik Janez Rihar (levo) - prijatelj argentinskih Slovencev - čestita slovenskemu študentu iz Mendoze po uspelem vzponu na Triglav, kamor mu je kazal pot.

Spodaj: Odrski prikaz „Ta nori svet ali Micka se ženi“ v Slovenski vasi v nedeljo, 27. julija, za 45. obletnico društva Slovenska vas.

Spodaj: Razstava akvarelov slikarke Bäre Remec v soboto, 9. in 16. avgusta, v mali dvorani Slovenske hiše.

France Pernišek sprejema priznanje Zedinjene Slovenije iz rok Lojzeta Rezija in Ivane Tekavec.
Foto: Marko Vombergar

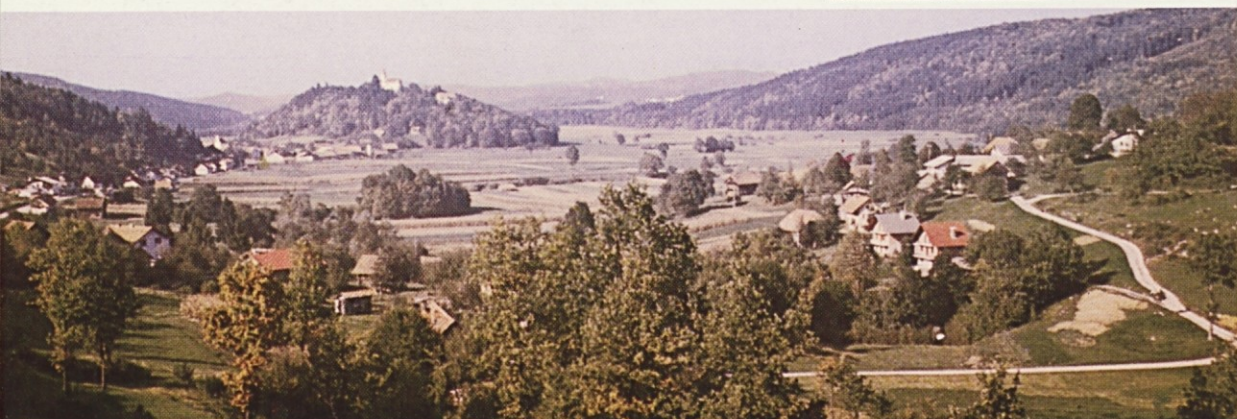

Zgoraj: Priznanje Zedinjene Slovenije Rudiju Hirscheggerju iz Mendoze na slavnosti v Slovenski hiši je bilo izročeno njegovemu sinu Davorinu.

Spodaj: Mija Markez sprejema priznanje Zedinjene Slovenije dr. Vojku Arku iz Bariloče, ker se sam ni mogel udeležiti slovesnosti. - **Foto:** Marko Vombergar

Zgoraj: Župnik Viktor Pristov (v sredi) v družbi dr. Borisa Štrfička (na njegovi desni) in Naceta Kastelica v četrtek, 3. julija 1997, pred zupniščem na Kopanju. Pet dni potem so našli župnika umorjenega. Več o njem v prihodnji številki. - **Foto:** Andrejka Štrfiček

KOPANJ
(na vrhu hribočka z božjepotno cerkvijo) v idilični panorami Račne, kjer je bil umorjen tamošnji župnik Viktor Pristov

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena. Director: José Skerbec

Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90-877

Composición, Armado e impresión: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argentina

Correo Argentino Suc. 7 Bs. As.	FRANQUEO PAGADO
	Concesión N° 6395
	TARIFA REDUCIDA
	Concesión N° 2560